

MAK

Jon yansnjro qaji a na tamo ungasari nangi anjam palontosiq minjroqnej

1 ¹Qotei aqa Ijiri Yesus Kristus aqa anjam bole e utruq na saqai. ²Nami Qotei na aqa Ijiri Yesus endegsi minjej, “Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas. ³A wadau sawaq dia tulan koba lelenosim tamo ungasari nangi endegsi minjroqnqas, “Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiye. Aqa gam tingitetiye.” Qotei na nami aqa Ijiri degsi minjej. Onaqa aqa medabu o qaji tamo Aisaia a na anjam di nengrenyonaq soqnej.

⁴⁻⁵Ariya bunuqna Jon yansnjro qaji a wadau sawaq di brantej. Brantosiqa dia tamo ungasari nangi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Tamo ungasari Judia sawaq di soqneb qaji nangi ti Jerusalem qureq di soqneb qaji nangi ti kalil Jon aqa areq gileqnabqa a na nangi endegsi minjroqnej, “Ningi are bulyibqa Qotei na nungo une kalil kobotetngwas. Amqa e na ningi yansngwai.” Degsi minjreqnaqa nangi na nango une kalil palonteqnabqa Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁶Jon a wadau sawaq di soqnej di a ingi ingi saiqoji. Deqa a gara jugo kamel aqa jungum na gereiyeb qaji di jugoqnsiqa alalag na singilatsiq laqnej. A ingi uyqa dego saiqoji. Deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej. ⁷A Qotei aqa anjam palontoqnsiqa tamo ungasari nangi endegsi minjroqnej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e a kangalyqajqa e tamo bolesai. ⁸E ya na lanja yansngeqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Qotei aqa Mondor aqa singila na ningi yansngwas.” Jon a na tamo ungasari nangi anjam degsi minjroqnej.

Jon na Yesus yansej

⁹Ariya bati bei Yesus a Jon na yansqa marsiqa Nasaret qureq dena tigelosiqa Galili sawa uratosiq Jon aqa areq bej. Bonaqa Jon na Jordan yaq di yansej. ¹⁰Yansonaqa a yaq na gogetosiqa bati di a tarosiqa lanj goge koqyonaqa lanj waqej. Lanj waqonaqa Qotei aqa Mondor binonj bulosiq

lan goge dena aisiq Yesus aqa jejamuq di awoej. ¹¹Awoonaqa lan goge dena Qotei na Yesus metonaqa aqa kakoro quej. A endegsi minjnaq quej, “Ni ijo Angro qujai. E na ni tulan qalaqalaimeqnum. E ni qa tulan areboleboleibqo.”

Satan a bosiq Yesus walawalaiyej

¹²⁻¹³Onaqa Qotei aqa Mondor na Yesus wadau sawaq osi gilsiqu di uratonaqa bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiqu Yesus walawalaiyim a une bei ysim Qotei aqa anjam ulontqajqa deqa Yesus walawalaiyoqnej. Yesus a wagme juwan nangi ti soqneb. Sonabqa Qotei aqa lan angro nangi bosib Yesus singilatsib soqneb.

Yesus a Galili sawaq dia aqa wau utru atej

¹⁴Bati bei Jon a tonto talq waiyonab sonaqa Yesus a olo Galili sawaq aiej. Aisiq dia Qotei aqa anjam bole palontosiq tamo ungasari nangi minjroqnej. ¹⁵A na nangi anjam endegsi minjroqnej, “Qotei a nungo Mandor Koba sosim ningi taqatngwajqa bati jojomqo. Deqa ningi are buliye. Osib Qotei aqa anjam bole nungo areqaloq di singilatiye.”

Yesus a tamo qolqe nangi a dauryqajqa metnjrej

¹⁶Yesus a na nangi anjam degsi minjroqnej. Minjrasiq koboonaqa a na nangi uratnjrsiqu ya agu kobaquja nam Galili deq aiej. Aisiqa alile dia walweloqnsiqu nam atej Saimon aqa was Andru wo nangi qe o qaji tamo deqa kakan waiyeq nab unjrej. ¹⁷Unjrasiqa minjrej, “Ningi aiyel e daurbiye. Ningi qe o qaji tamo deqa ningi qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ningi degsib olo tamo oqnqab.” ¹⁸Yesus a na nangi degsi minjrnaqa nangi nango kakan uratosib Yesus dauryeb.

¹⁹Onaqa Yesus a olo walweloqnsiq gilokiñalaysiqu Sebedi aqa niri Jems wo aqa was Jon wo nangi aiyel qobun miligiq dia kakan branjo qandimeq nabqa unjrasiqa metnjrej. ²⁰Metnjrnaqa nango abu Sebedi wau tamo ti qobun miligiq di sonabqa nangi uratnjrsib Yesus dauryeb.

Yesus a na mondor uge tamo bei aqaq dena wiyej

²¹Ariya nangi Yesus koba na walweloqnsib gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib sonabqa Juda nango yori batiej. Deqa Yesus a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiqu Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ²²Aqa anjam palontoqnej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nango anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam aqa abu. Deqa aqa anjam na dal anjam qalie tamo nango anjam tulan bunyoqnej. Deqa tamo ungasari nangi Yesus aqa anjam qusib nangi tulan prugeleqneb.

²³Ariya bati di tamo bei mondor uge na ojo qaji a Qotei tal miligiq di awesoqnej. Deqa a na Yesus unsiqu a tulan koba lelenosiqu Yesus minjej,

²⁴“O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni qujai Qotei aqa Tamo Boledamu. Ino jejamuq di une bei saiqoji.” ²⁵Degsi minjnaqa Yesus na mondor uge di njirintosiq minjej, “Ni medabu getentsim tamo di uratosim ni ulañ.” ²⁶Degsi minjnaqa mondor uge dena tamo di kunjimyosiqa tulañ koba lelenosiqa tamo di uratosiqa ulañej. ²⁷Onaqa tamo ungasari nanği Yesus aqa singila di unsibqa nanği tulañ koba prugelenosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiero? A anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. A segi anjam aqa abu. Agi a na mondor uge nanği minjreqnaqa nanği aqa anjam dauryosib jaraieqnub.” ²⁸Tamo ungasari nanği Yesus qa anjam degsib mare mare laqnabqa nanço anjam di tulañ kobaonaqa Galili sawaq dia tamo ungasari kalil nanği quekriteb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

²⁹Ariya Yesus aqa angro nanği ti Qotei tal uratosibqa Saimon wo Andru wo nanço tal gogeteb. Jems wo Jon wo nanği koba na tal gogeteb. ³⁰Tal gogetosibqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaq jejamu tulañ kanğanyonaqa ñeiesonaq uneb. Deqa Yesus aqa angro nanği na Yesus minjeb, “Ni na uña di boletqa kere e?” Onaqa minjrej, “Od, e na boletqa kere.” ³¹Degsi minjrsiqa uña maiyej qaji aqa areq gilsiq bañ ojsiqa tigeltej. Tigeltonaqa aqa jejamu kanğañ di koboonaqa a tigelosiq nanği inği goietnjrej.

Yesus na tamo ungasari gargekoba nanği boletnjroqnej

³²Señ aieqnaqa qure deqaji tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanği ti mondor uge uge na ojeleno qaji nanği ti nango was nanği na joqsib Yesus aqa areq osi beleñoqneb. ³³Osi beleñoqnsib Yesus soqnej qaji tal meq di korooqneb. ³⁴Onaqa Yesus a na tamo ungasari kalil ma ti so qaji nanği boletnjroqnej. Osiqa mondor uge nanği dego winjroqnej. Mondor uge nanği Yesus qalie deqa nanği aqa ñam ubtqa mareqnab a na nanği saidnjroqnej.

Yesus a Galili sawaq dia Qotei aqa anjam maroqnsiq laqnej

³⁵Onaqa nobqolo ambru Yesus a na tamo ungasari nanği alelnjrsiqa wadau sawaq gilsiq dia Qotei pailyoqnej. ³⁶⁻³⁷Pailyeqnaqa aqa angro nanği Saimon ombla na a qa ñamosib gilsib itosib minjeb, “Tamo kalil nanği ni qa ñameqnub.” ³⁸Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği tigelabqa iga qure qureq giloqnsimqa dia Qotei aqa anjam palontosim tamo ungasari nanği minjroqnqom. Qotei a deqa e qarinqbona mandamq aiem.” ³⁹Degsi minjrsiqa walwelosiqa Galili sawaq dia qure qure kalilq di brantoqnsiqa Juda nango Qotei tal miligiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Osiqa mondor uge uge nanği winjreqnaqa nanği na tamo nanği uratnjroqnsib jaraioqneb.

Yesus na tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

⁴⁰Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiq aqa singaq dia singa pulutosiq pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni na e boletbqa are soqnimqa e boletbe. E qalie, ni na e boletbqa kere deqa e inoq bonum.” ⁴¹Onaqa Yesus na tamo di aqa yu unsiq are ugeiyonaqa ban waiysiq ojej. Ojsiq minjej, “E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.” ⁴²Degsi minjnaqa aqa yu kalil koboonaqa aqa jejamu olo boleej. ⁴³Onaqa Yesus na olo singila na minjej, “Ino jejamu boleqo deqa ni tigelosim gile. ⁴⁴Ariya ni tamo qudei nangi ijo ñam ubtsim minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyo qaji ingi ingi Moses nami marej qaji di osim Qotei atraiye. Yimqa tamo ungasari nangi ni numsib marqab, ‘Bole, ino jejamu boleqo.’” ⁴⁵Onaqa a gilej di a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na a boletej deqa anjam mare mare laqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba quekritisib Yesus dauryqa maroqneb. Deqa Yesus a segitosiq gilsiq wadau sawaq di soqnej. Tamo ungasari nangi a daursib jujunyaib deqa a qure beiq di brantosaioqnej. A wadau sawaq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi qure qure kalilq dena tigeloqnsib aqa areq belejoqneb.

Yesus na tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

2 ¹Ariya bati bei Yesus a olo Kaperneam qureq gilsiq di sonaqa qure deqaji tamo ungasari nangi endegsib queb, “Yesus a olo gago qureq bqo. A talq di unu.” ²Degsib qusib mare mare laqnabqa tamo ungasari tulan gargekoba queb. Deqa nangi bosib siranme junonabqa Yesus na Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ³Onaqa tamo qolqe nangi na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di atsibqa qoboiosib Yesus aqa talq osi beb. ⁴Osi bosib ñam ateb tamo tulan gargekoba nangi siranme juneb. Deqa nangi Yesus aqa areq gilqa keresaiinjnaqa tal quraq oqsib goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq aiej. ⁵Onaqa Yesus a nango areqalo unej nango areqalo qujai Yesus na tamo di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo jejamu laiyej qaji di minjej, “O ijo angro, ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁶Onaqa dal anjam qalie tamo qudei warum dia awesoqneb qaji nangi Yesus aqa anjam di qusibqa nango areqalo na mareb, ⁷“Yesus a kiyaga anjam degsi marqo? A Qotei misilinyqo. Yai na tamo nango une kobotqa kere? Qotei a segi qujai.” ⁸Nangi degsib are qalsib sonabqa Yesus a nango areqalo di qalieosiq minjrej, “Ningi kiyaga areqalo uge di onub? ⁹Anjam kie e na tamo jejamu laiyo qaji di minjqajqa wau koba sai? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kio, ‘Ni tigelosim ino sapera osim walwel,’ anjam de kio? ¹⁰Ariya e Tamo Angro e mandamq endia singila ti unum deqa e na tamo nango une kobotetnrqa kere. Ningi degsib qalieqajqa

deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a na nangi degsi minjrsiqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiqa minjej, ¹¹ “E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.” ¹² Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiqa aqa sapera osiqa tamo ungasari kalil nango gamdamuq na walwelosiq gilej. Onaqa tamo ungasari kalil nangi Yesus aqa singila di unsibqa nangi tulan prugelenosib Qotei aqa nam soqtosib mareb, “Kumbra iga endego unonum di kumbra tulan bei. Tamo bei na kumbra deqaji bei yeqnaq iga nami unosaioqnem.”

Yesus na Livai a dauryqajqa mete

¹³ Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi bosib aqa areq di koroonaqqa a na Qotei aqa anjam palontosi minjroqnej. ¹⁴ Dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa nam Livai a takis o qaji talq di awesonaq gilsiq itej. A Alfias aqa niri. A itosiqa minjej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqa Yesus dauryej.

¹⁵ Yesus dauryosiq giloqnsiqa Yesus aqa angro nangi ti minjrej, “Ninggi ijo talq bosib ingi uyiye.” Degsi minjrnaga nangi Livai aqa talq gilsibqa awoosib ingi uyoqneb. Nangi segi sai. Une tamo ti takis o qaji tamo ti tulan gargekoba nangi dego koba na Yesus dauryosib Livai aqa talq di awoosib Yesus aqa angro nangi ti ingi uyoqneb. ¹⁶ Onaqa Farisi tamo qudei nangi bosib Yesus a une tamo ti takis o qaji tamo ti nangi koba na ingi uyeqnaq unjrsibqa Yesus aqa angro nangi minjreb, “Yesus a kiyaga une tamo ti takis o qaji tamo ti nangi koba na ingi uyeqnaq?” ¹⁷ Onaqa Yesus a Farisi nango anjam di qusiqa minjrej, “Tamo ma saiqoji nangi ma gereiyo tamo aqaq gilosaiqnaq. Tamo ma ti nangi segi ma gereiyo tamo aqaq gileqnaq. Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nangi metnjrit ijoq bqajqa e deqa bosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nangi metnjrit ijoq bqajqa e deqa bem.”

Yesus a qurien kumbra qa anjam marej

¹⁸ Bati bei Jon aqa angro nangi ti Farisi nangi ti ya uratoqnsib qurienoqneb. Deqa nangi Yesus aqa areq bosib minjeb, “Jon aqa angro nangi ingi uratoqnsib qurienoqneb. Farisi nango angro nangi dego ingi uratoqnsib qurienoqneb. Ariya ino angro nangi kiyaga quriensaieqnaq?” ¹⁹ Onaqa Yesus a na kamba minjrej, “Tamo bei a uja ban ojqa bati qa a aqa was nangi ti soqnimqa nangi are gulubeinjraqas e? Sai. ²⁰ Ariya bunuqna nango was yainjribqa bati deqa nangi are gulubeinjrimqa qurienosib sqab.

²¹ Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branjoq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim bran qelikobaqas. Gara mutu bunuj osim gara jugo bunuj branjoq

di qandimqab di kere. ²²Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu kaja aqa jegara na gereiyo qaji sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanjranosiq singilaej. Deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenosim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di kere.”

Yesus a yori bati qa anjam marej

²³Onaqa Juda nango yori bati bei Yesus aqa angro nangi ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa angro nangi wit gei eleqoqnsib uye uye giloqneb. ²⁴Nangi degsib gileqnaqqa Farisi tamo qudei nangi bosib unjrsibqa Yesus minjeb, “Ino angro nangi kiyaaqa kumbra degyeqneb? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

²⁵Onaqa Yesus na kamba Farisi nangi minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo ti nangi mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di ningi buk miligiq di sisiyosai kio? ²⁶Nami Abiatar a atra tamo koba sonaqa bati deqa Devit a atra tal miligiq gilsiqu Qotei atraiyqajqa bem nami atnab soqnej qaji di osiqu gingenyosiqu aqa wau tamo nangi koba na uyeb. Bem di atra tamo nango segi uyqajqa bem. Ningi quiye. Devit a degsi yej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa namdamuq di une saiqoji. Ningi anjam di sisiyosai kio?”

²⁷Osiqa minjrej, “Qotei a tamo nangi qa are qalsiqu deqa yori bati atej. A yori bati qa are qalsiqu deqa tamo nangi atosai. ²⁸E Tamo Angro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

Yesus na yori bati qa tamo bei banj qandamyey qaji di boletej

3 ¹Olo yori bati bei Yesus a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiqu tamo bei banj qandamyey qaji a di sonaq unej. ²Onaqa Farisi nangi Yesus koqyoqneb. Nangi are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kio? Yimqa minjqom, ‘Ni na yori bati grotonum.’” Deqa nangi Yesus koqyoqneb. ³Onaqa Yesus a tamo banj qandamyey qaji di minjej, “Ni tigelosim au.” ⁴Degsi minjnaqa tigelosiqu Yesus aqa areq gileqnaqa Yesus na Farisi nangi nenemnjrej, “Iga yori bati qa kumbra bole yqom kio kumbra uge yqom kio? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam a bole sqas di kere kio iga na uratonam a padalqas di kere kio? Dal anjam a kiersi marqo? Ningi merbiye.” Onaqa Farisi nangi kamba olo anjam bei Yesus minjosai. Nangi mequmesoqneb. ⁵Onaqa Yesus a nangi koqnjrej. Nangi Yesus aqa anjam quqwajqa are sosai deqa a nangi qa are minjin oqej. Osiqa tamo banj qandamyey qaji di minjej, “Ni ino banj waiy.” Degsi minjnaqa aqa banj waiyonaq boleej. ⁶Onaqa Farisi nangi Yesus aqa manwa di unsibqa nangi a qa minjin oqetnjrnaqa Qotei tal uratosib oqedosib Herot aqa wau tamo nangi ti koba na koroosib nangi gam kiersib Yesus qalib moiqaqqa deqa qairoqneb.

**Tamo ungasari gargekoba nangi Yesus dauryosib
alile aisib aqa areq di korooqneb**

⁷⁻⁸ Onaqa Yesus aqa angro nangi ti tigelosib tamo ungasari kalil nangi uratnjrsib alile aisib di sonabqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi anjam endegsib queb, “Yesus a manwa tulan gargekoba yelejeqnu.” Degsib qusib deqa Yesus dauryosib alile aisib aqa areq di korooqneb. Galili sawa nangi ti Judia sawa nangi ti Jerusalem qure nangi ti Idumia sawa nangi ti qure kalil Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nangi ti Tair qure ti Saidon qure ti nangi kalil belejosib Yesus aqa areq di korooqneb. ⁹ Onaqa Yesus a na aqa angro nangi endegsi minjrej, “Qobun bei atib soqnem. Tamo ungasari nangi bosib e tulan jujunbibqa e qobun gogetosiy di awoqai.” Onaqa aqa angro nangi qobun bei atnab soqnej. ¹⁰ Yesus a nami tamo ungasari tulan gargekoba nangi boletnjroqnej. Deqa tamo ma ti kalil nangi aqa areq boqneb a na nango jejamu ojetnjrimqa nangi boleqajqa deqa marsib bosib jujunyoqneb. ¹¹ Tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nangi dego Yesus aqa areq boqneb. Boqnsibqa mondor uge nangi na Yesus unoqnsib aqa singaq dia singa pulutoqnsib maoqnsib minjoqneb, “Ni Qotei aqa Ijiri.” ¹² Degsib minjeqnebqa Yesus a na nangi singila na saidnjroqnej, “Ningi ijo nam ubtsib maraib.”

Yesus na tamo 12-pela nangi giltnjrej

¹³⁻¹⁵ Onaqa Yesus a dena walwelosiqa manaq oqej. A endegsi are qalej, “E na ijo angro qudei giltnjritqa nangi e koba na laqnsibqa ijo wau ojoqneqab.” A degsi are qalsiqa manaq oqsiq dia aqa angro qudei nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nango ambleq dena angro 12-pela giltnjrej. Nangi a ombla sqajqa deqa ti a na nangi qarijnrimqa nangi aqa anjam mare mare laqnsib mondor uge uge nangi winjroqnqajqa deqa ti nangi giltnjrej. ¹⁶ Tamo 12-pela giltnjrej qaji nango nam agiende. Bei Saimon. Aqa nam bei Yesus na Pita waiyej. ¹⁷ Bei Sebedi aqa njiri Jems nangi aqa was Jon wo. Nango nam bei Yesus na Boanerges wainjrej. Nam di aqa damu, “Nango anjam kola bul.” ¹⁸ Ariya Andru wo Filip wo. Bei Bartolomyu nangi Matyu wo. Bei Tomas. Bei Alfias aqa njiri Jems. Bei Tadius. Bei Saimon agi Rom nangi winjrqajqa maroqnej qaji. ¹⁹ Ariya bei Judas Iskariot agi Yesus osiqa jeu tamo nango banq di atej qaji. Yesus aqa angro 12-pela nango nam agide. Nangi aqa anjam mare mare laqajqa deqa giltnjrej.

**Tamo qudei nangi maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa
singila na mondor uge nangi winjreqnu.”**

²⁰ Ariya Yesus a na aqa angro nangi joqsiqa olo manaq dena aisiqa aqa talq gilej. Gilsiq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba olo bosib

aq a areq di korooqneb. Deqa aqa angro nangi ti ingi uyqa bati saiqoji. ²¹Onaqa Yesus aqa was nangi aqa aniqali koba na degsi qusibqa tigelosib Yesus oqajqa marsib Nasaret qure uratosib qure Yesus soqnej qaji deq gileb. Nangi maroqneb, “Yesus a nanariqo kio?”

²²Onaqa dal anjam qalie tamo qudei Jerusalem dena beb qaji nangi Yesus yomuiyosib maroqneb, “Mondor uge nango gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Deqa singila dena Yesus a na mondor uge nangi winjreqnu.” ²³Onaqa Yesus a nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa yawo anjam endegsi minjrej, “Satan na aqa segi mondor uge nangi kiersim winjrqas? Di keresai. ²⁴Tamo nangi qure qujaiq di unub qaji nangi segi poaiyelosib qotqab di nangi koba na geregere sqa keresai. ²⁵Tamo nangi tal qujaiq di unub qaji nangi segi poaiyelosib qotqab di nangi dego koba na geregere sqa keresai. ²⁶Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nangi jeutnjrsim winjrqas di aqa singila koboosim aqa wau ulonqas.

²⁷“Tamo bei a tamo singila koba bei aqa tal gogetosim aqa ingi ingi kalil bajinqa keresai. A mati tamo singila di sil na tontim soqnimqa di aqa ingi ingi kalil bajinqas. Tontqasai di aqa ingi ingi bajinqa keresai.

²⁸“Ningi quie. E bole merngwai. Tamo ungasari nango une kalil Qotei na kobotetnjrqas. Tamo ungasari nango misiliŋ anjam kalil dego Qotei na kobotetnjrqas. ²⁹Ariya tamo a Qotei aqa Mondor Bole misiliŋyqas une di Qotei na kobotqasai. Une di tamo aqa jejamuq di gaigai sqas.” ³⁰Yesus a na dal anjam qalie tamo nangi anjam degsi minjrej. Di kiyaga? Nangi maroqneb, “Yesus a mondor uge ti.”

Yesus aqa ai aqa was nangi tal qabe?

³¹Onaqa Yesus aqa was nangi aqa aniqali ombla na Yesus qa ŋamosib bosib talq di iteb. Yesus a warum miligiq di sonaqa nangi oqeq di tigelosib tamo qudei minjreb, “Iga Yesus qa bonum. Deqa ningi a minjib endeq bem.” ³²Onaqa tamo ungasari Yesus aqa singaq dia awesoqneb qaji nangi na Yesus minjeb, “Ino was nangi ino ai ombla na ni qa bonub agi oqeq di tigelejunub.” ³³Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nangi tal qabe?” ³⁴Degsi minjrsiqqa tamo ungasari aqa singaq dia awesoqneb qaji nangi koqnjrsiqqa minjrej, “Ningi segi ijo ai ijo was nangi. ³⁵Ningi quie. Tamo a Qotei aqa areqalo dauryisim sqas di a ijo was bole. A ijo jaja bole. A ijo ai bole.”

Sago yago breiyqa yawo anjam

4 ¹⁻²Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari tulan gargekoba bosib aqa areq di koroonabqa a sasalosiqqa qobuŋ bei gogeq di awoej. Awoosiqqa tamo ungasari kalil nangi alile di sonabqa a na yawo anjam gargekoba minjroqnej.

Ariya a na yawo anjam bei endegsi minjrej, ³“Ningi quiye. Tamo bei a gilsiqua aqa ingi wauq di saga yago breiyelenej. ⁴Breiyanaqa jagwa na saga yago qudei puyonaqa gam qalaq aielenejeb. Onaqa qebari nangi bosib uyekriteb. ⁵Ariya saga yago qudei mandam lanjaq di aielenejeb. Mandam di guma menin ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aieleñosib urur oqoqujateb. ⁶Nango jirim tulan guma aiosai deqa sej oqsic kanjanonaqa nangi laosib morenejeb. ⁷Ariya saga yago qudei sil luwit ambleq di aielenejeb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsic kabutnjrnaq geitosai. ⁸Ariya saga yago qudei mol mandam boledamuq di aieb. Di aisib oqoboledamuysib gei tulan gargekoba atelenejeb. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.” ⁹Yesus a na tamo ungasari nangi yawo anjam degsi minjrsiq koboonaqa olo endegsi minjrej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaga tamo ungasari nangi yawo anjam minjreqnu?

¹⁰Onaqa Yesus a na tamo ungasari nangi uratnjrsiqua a kiñala qalaq gilsiqua a segi sonaqa aqa angro 12-pela nangi ti tamo qudei a daurysib laqneb qaji nangi ti aqa areq bosibqa aqa yawo anjam di aqa utru geregere qalieqajqa deqa nenemyeb. ¹¹Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Yawo anjam di aqa utru agi merngwai. Ningi quiye. Qotei a tamo ungasari nango Mandor Koba sosiq nangi taqatnjreqnu. Anjam di aqa utru uliejunu. Di e na babbatqa ijo angro ningi segi utru qalieqab. Ariya tamo ungasari qala qalaq di unub qaji nangi yawo anjam segi minjroqnqai. ¹²Deqa nangi nam atsib ijo kumbra lana unoqnsib utru poinjrqasai. Nango dabkala na ijo anjam lana quoqnsib di dego utru poinjrqasai. Deqa nangi are bulyosib Qotei aqaq bqa keresai. Deqa Qotei na nango une kobotetnjrqasai.”

Sago yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na aqa angro nangi minjrej

¹³Osiqa minjrej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru ningi poingosai e? Dego di ningi kiersib ijo yawo anjam kalil qa poingwas? ¹⁴Tamo a saga yago breiyej di aqa utru endegsi unu. A Qotei aqa anjam mare mare laqnej. ¹⁵Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nangi bosib uyekriteb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam qusib nango are miligiq di esoqnbqa Satan a urur bosim anjam Qotei na nango are miligiq di atej qaji di olo yainjrqas. ¹⁶Saga yago qudei mandam lanjaq di aieb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nango areq atqab. ¹⁷Ariya anjam di nango are miligiq tulan guma aiosai. Deqa nangi sokiñalayibqa bunuqna Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei nangi bosib nangi gulube enjrsib ugeugeinjrqab. Yimqa nango areqalo Yesus qa singilateqnuq qaji di olo ulonqab. ¹⁸⁻¹⁹Saga yago qudei

sil luwit ambleq aieb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam qusibqa nango areqalo miligiq di esoqnbqa ariya bunuqna nangi olo mandam qa ingi ingi qa are koba qaloqnsibqa silali koba oqngajqa are prugnroqngas. Yimqa nango areqalo dena nangi wala walainjsim Qotei aqa anjam nango are miligiq di tentimqa di loumqas. Deqa a gei boletqasai. ²⁰Ariya saga yago qudei mol mandam boledamuq di aieb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam qusib nango are miligiq di geregere ojsib singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nango are miligiq di tulan kobaqas. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

Tamo bei a lam qatrentsim puloqamqa guwe na kabutqasai

²¹Yesus a na nangi yawo anjam degsi minjrasiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a lam qatrentsim puloqamqa guwe na kabutqasai. Bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim sosimqa warum suwanqas. ²²Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di Qotei na boleq atimqa tamo kalil nangi unqab. Uli anjam kalil dego Qotei na babtinqa tamo kalil nangi qusib poinjrqa. ²³Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

²⁴Osiqa minjrej, “Qotei aqa anjam nangi queqnb qaji endi geregere qusib dauryoqniye. Nangi dauryoqngab dego kere Qotei a kamba powo koba engoqngas. Osim olo powo tulan koba engoqnsim sqas. ²⁵Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yaayimqa a laqa sqas.”

Sago yago nangi segi oqelenejnub. Yesus a yawo anjam deqa marej

²⁶Osiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei a tamo ungasari nango Mandor Koba sosiq nangi taqatnjreqnu. Kumbra di tamo bei a saga yago breiyeqnu dego kere. ²⁷Tamo di a qolo ñeioqnsiqa nobqolo a olo tigeloqnsiqa walweleqnu. A kumbra degyeqnaqa saga yago nangi segi kokitoqnsibqa oqelenejnub. Saga yago nangi segi kiersib oqelenejnub di tamo a qaliesai. ²⁸Mandam a segi waueqnaqa saga yago nangi kokitoqnsibqa bangateqnub. Dena sotoqnsibqa geiteleñoqnsibqa melieqnub. ²⁹Amqa tamo di a bosim serie na gingenjosim oqas. Meli sau bqo deqa gingenjosim oqas.”

Sis yago qa yawo anjam

³⁰Yesus a na nangi yawo anjam degsi minjrasiq koboonaqa olo endegsi minjrej, “Qotei a tamo ungasari nango Mandor koba sosiq nangi taqatnjreqnu kumbra di aqa utru nangi geregere poingwajqa deqa yawo anjam bei endegsi merngwai. ³¹⁻³²Kumbra di tamo bei na sis yago osiq

aq a wauq di yagej dego kere. Sis yago nangi tulan kiñilala qas yago bul. Ingi ingi qudei nango yago kokba yala. Sis yago nangi tulan kiñilala. Ariya tamo bei na sis yago osiq aq a wauq di yagonaqa bunuqna a oqsiq tulan kobaqujaej. Osiqa nam qudei bunjrsiq dani kokba atelenej. Onaqa qebari nangi bosib aq a waburq di awoelenejeb.”

Yesus a na tamo ungasari nangi yawo anjam segi minjroqnej

³³ Yesus a na tamo ungasari nangi yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. Nangi aq a yawo anjam quqwa kere deqa degsi minjroqnej. ³⁴ A anjam bei minjrosaiqnej. Yawo anjam segi minjroqnej. Olo segitoqnsiqa aq a segi angro nangi yawo anjam aq a utru geregere plaltosiq minjroqnej.

Yesus a marnaqa jagwa a laej

³⁵ Ariya bilaqtonaqa Yesus a segi qobun goge di sosisqa aq a angro nangi endegsi minjrej, “Ningi bosib qobun endi gogetibqa iga gilsim ya agu taqal beiq di brantqom.” ³⁶ Degsi minjrnaqa nangi qobun gogetonabqa koba na tamo ungasari kalil uratnjrsibqa qobun na gileq nabqa tamo qudei nangi dego nango qobun segi segi osib Yesus dauryosib gileb. ³⁷ Yesus aq a angro nangi ti qobun na gileq nabqa jagwa tulan koba tigelosiq ya korkortosiq qobun qaloqnsiqa morman miligiq ainaqa ya maqej. ³⁸ Yesus a nami qobun bunuq dia gate kulun atsiqa nejsiq qambumtej. Deqa aq a angro nangi tulan ulaugetosib aq a areq bosib dudumyosib minjeb, “O Tamo Koba, iga padalqa laqnum. Ni deqa are qalosai kio?” ³⁹ Onaqa Yesus a tigelosiq jagwa ti ya ti singila na minjrej, “Ningi laoiye.” Onaqa jagwa laej. Ya dego maninej. ⁴⁰ Onaqa Yesus a na aq a angro nangi endegsi minjrej, “Ningi kiyaya ulaonub? Ningi e qa yala poingosai. Deqa ningi ulaonub.” ⁴¹ Onaqa Yesus aq a angro nangi aq a singila di unsibqa nangi olo tulan koba ulaugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiero deqa jagwa ti ya ti minjrqaqa aq a anjam qusib laonub? Yqoqa qobun a bole urur ti gilqo.”

Yesus na tamo bei mondor uge uge na ojeleno qaji di boletej

5 ¹ Onaqa Yesus aq a angro nangi ti qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gerasa sawaq di tiryeb. ² Tiryosib Yesus a qobun uratosiq mandamq ainaqa tamo bei a tamo sub ato sawaq dena brantosiq walwelosiq Yesus aq a areq bej. Tamo di a mondor uge uge na ojeleno qaji. ³ A bati gaigai tamo sub ato sawaq di nejsiqnej. A tamo singila koba. Tamo bei na a ojqa keresai. Sil kokba na tontetqa keresai dego. ⁴ Bati gargekoba tamo qudei nangi na aq a singa ti ban ti sil kokba na tonteq nabqa a olo kukoqyoqnej. Tamo bei na a ojqa keresai bolesai. ⁵ A bati gaigai qolo ti qanam ti tamo sub ato sawaq dia, manaq dia dego tulan koba lelenoqnsiqa aq a segi jejamu meniñ na pupoiyoqnej.

⁶⁻⁸Deqa bati di a isaq na ñam atsiqa Yesus unsiq a urur ti aqa areq bosiq aqa singaq dia singa pulutej. Onaqa Yesus na mondor uge di minjej, “O mondor uge, ni na tamo di uratosim ulanj.” Degsi minjnaqa mondor uge dena tulan koba lelenosiq singila na pailosiq Yesus minjej, “O Yesus, Tamo Koba Qotei aqa ñiri, ni e kierbqajqa bonum? E Qotei aqa ñam na ni mermqai, ni e jaqatin ebaim.” ⁹Onaqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Degsi nenemyonaqa minjej, “Ijo ñam Qoto Tamo Gargekoba. Iga mondor tulan gargekoba tamo endi aqa jejamuq di unum.” ¹⁰Osiqa singila na pailosiq Yesus minjej, “Ni iga sawaq beiq waigaim.”

¹¹Bati deqa bel tulan gargekoba nanqi mana goge dia suwaroqneb. ¹²Deqa mondor uge nanqi na Yesus minjeb, “Ni iga qaringimqa iga bel nanjo jejamuq gilelenqom.” ¹³Mondor uge nanqi degsib Yesus minjnabqa a na nanqi odnjrnaqa tamo di uratosibqa segi segi bel nanjo jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nanqi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneb. Bel moreneb qaji nanqi sisiyeb 2,000.

¹⁴Onaqa bel taqatoqneb qaji tamo nanqi kumbra di unsibqa deqa jaraosib qure miligiq aisib tamo ungasari kalil nanqi sainjroqnsib laqneb. Gamq dia dego sainjroqnsib laqneb. Onaqa nanqi qusibqa nanqi Yesus unqajqa marsib aqa areq beleneb. ¹⁵Aqa areq bosib ñam ateb tamo nami mondor uge ti soqnej qaji aqa areqalo boleosiq gara tigsiq awesonag uneb. Unsib tulan ulaugeteb. Di kiyaqa? Mondor uge tulan gargekoba nami tamo di aqa jejamuq di soqneb deqa. ¹⁶Onaqa tamo nanjo ñamdamu na Yesus a mondor uge di winjrnaq uneb qaji nanqi bel qa ti tamo mondor uge qa ti tamo ungasari nanqi sainjrnab queb. ¹⁷Qusibqa Yesus minjeb, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

¹⁸Onaqa Yesus a qobun gogetosiq gilqa laqnaqa tamo mondor uge wiyetej qaji a singila na pailosiq minjej, “E ni daurmqa.” ¹⁹Onaqa Yesus na saidyosiq minjej, “Ni olo ino segi qureq gilsim Tamo Koba a ni qa dulosiq kumbra tulan boledamu emqo deqa ino was nanqi sainjre.” ²⁰Onaqa a puluosiq aqa segi qureq gilsiq Yesus na a kumbra tulan boledamu yej deqa Dekapolis sawaq (ñam di aqa damu, Qure 10-pela) dia tamo ungasari kalil nanqi minjroqnsiq laqnej. Minjreqnaqa nanqi aqa anjam quoqnsib tulan prugelenoqneb.

**Yesus na angro bei moiej qaji di olo tigeltej. A na
unja bei aqa gara mutu ojej qaji di boletej**

²¹Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiq ya agu taqal beiq gilej. Gilsiq qobun tiryonaq mandamq aisiq alile di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba bosib aqa areq di korooqneb. ²²⁻²³Koroosib sonabqa Qotei tal taqato tamo bei aqa ñam Jairus a dego walwelosiq Yesus unsiq aqa areq bosiq singa pulutosiq singila na pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo

angro sebiŋ a moiqa laqnu. Deqa ni bosim ino baŋ aqa jejamuq di atimqa a olo boleosim ŋambile sqas.” ²⁴ Onaqa Yesus na Jairus odyosiqa tigelosiq a dauryosiq gileqnaqa tamo unŋasari tulaŋ gargekoba naŋgi dego tigelosib naŋgi aiyel daurnjrsib jujunŋosib giloqneb. ²⁵ Gileqnaqba nango ambleq dia uŋa bei ma ti soqnej qaji a naŋgi daurnjrsiq giloqnej. Uŋa di a nami bai na unej leŋ aioqnsiq degsi soqnej wausau 12-pela uratej. ²⁶ Yu qoso tamo gargekoba naŋgi nami a boletqa yeqnab a jaqatinŋkobaioqnej. A ma gereiyo talq giloqnsiq silali koba urateqnaqa naŋgi aqa jejamu gereiyeqnaqba a boleosaioqnej. Aqa ma olo kobaqujaoqnej. ²⁷⁻²⁸ Deqa a Yesus aqa ñam qusiqa are qalej, “E aqa gara mutu segi baŋ na ojitqa ijo ma koboqas.” Degsi are qalsiqa Yesus aqa qoreq na dadauryosiqa baŋ waiysiq Yesus aqa gara mutu oje. ²⁹ Ojnaqa aqa leŋ aioqnej qaji di koboej. Koboonaqa a aqa segi jejamu poiyoŋaqa marej, “Bole, ijo ma saiqa.” ³⁰ Onaqa Yesus a dego poiyoŋaqa are qalej, “Singila qudei ijo jejamu uratosiq gilqo.” Degsi poiyoŋaqa bulosiq tamo unŋasari tulaŋ gargekoba soqneb qaji naŋgi unjrsiqa minjrej, “Tamo yai na ijo gara ojqa?” ³¹ Degsi minjrnaqa aqa angro naŋgi na minjeb, “Ni kiyaa degsi nenemonum? Ni une. Tamo unŋasari tulaŋ gargekoba naŋgi ni daurmosib jujunŋejunub.” ³² Onaqa Yesus a uŋa gara mutu oje qaji di unqajqa ŋam atej. ³³ Onaqa uŋa di a endegsi poiyej, “Ijo ma saiqa deqa Yesus a e nubqajqa ŋam ateqnu.” A degsi poiyoŋaqa tulaŋ ulaugetosiq are tonŋtonyoŋaqa jinga na bosiq Yesus aqa areq dia singa pulutosiq ubtsiq minjej, “E segi na ino gara mutu ojonum.” ³⁴ Onaqa Yesus na minjej, “O uŋa, ni ino areqalo e qa singilatosisim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime.”

³⁵ A uŋa degsi minjsiq walwelosi gileqnaqa tamo qudei naŋgi Jairus aqa talq dena bosibqa gamq dia Jairus wo Yesus wo turosib naŋgi na Jairus minjeb, “Unŋum. Ino angro nami moiqa. Deqa ni na Tamo Koba Yesus laŋa wau koba yaim. Uratim gilem.” ³⁶ Onaqa Yesus a nango anjam di qusiqa Jairus minjej, “Ni ulaaime. Ni e qa ino areqalo singilatissim soqnimqa aqo gilqom.” ³⁷⁻³⁹ Degsi minjsiqa tamo unŋasari kalil naŋgi a dauryqa saidnjrsiqa aqa angro qalub agi Pita na Jems na Jems aqa was Jon na naŋgi segi joqsiqa Jairus ombla gilsib aqa talq di branteb. Brantosib Yesus a ŋam atej tamo unŋasari tulaŋ gargekoba sosibqa qatron koba yoqnsib akam murqumyeqnaqba unjrej. Unjrsiqa tal miligiq gilqa osiqa minjrej, “Niŋgi kiyaa qatron koba yoqnsib akameqnu? Angro di a moiosai. A laŋa ŋeisiq qambumtejunu.” ⁴⁰ Degsi minjrnaqa naŋgi Yesus kikiyeb. Naŋgi qalieeb, “Angro a nami moioboletqa.” Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb. Onaqa Yesus a naŋgi kalil minjrej, “Niŋgi sasaloie.” Degsi minjrnaqa naŋgi sasalosib siranme uratonabqa Yesus a angro moiej qaji aqa ai wo abu wo osiqa aqa segi angro qalub naŋgi dego joqsiqa angro moisiq ŋeiesoqnej qaji aqa warum miligiq gilej. ⁴¹ Gilsiq angro

aqa ban ojsiqa soqtosiq minjej, “Talita, kum.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O angro, ni tigel.” ⁴² Degsi minjnaqa angro di a olo nambile osiqa urur tigelej. Tigelosiq walwelej. Angro aqa wausau 12-pela. Onaqa nanngi kalil Yesus aqa singila di unsibqa nanngi tulan prugeleñeb. ⁴³ Onaqa Yesus a nanngi singila na endegsi minjrej, “Ninggi ijo kumbra endi unonub deqa ningi ijo ñam ubtsib tamo qudei minjraib.” Osiqa aqa ai wo abu wo minjrej, “Ninggi ingi goisib angro endi anaiyiye.”

Yesus aqa qure utru nanngi na a qoreiyeb

6 ¹ Yesus a na nanngi degsi minjrjsiqa nanngi uratnjrsiq aqa angro nanngi jojsiqa aqa segi qure utruq gilej. ² Gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiq tamo ungasari gargekoba sonabqa tigelosiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Minjrelnaqa tamo ungasari nanngi aqa anjam qusibqa nanngi tulan prugeleñosib maroqneb, “Yesus a powo qabe na osiqa anjam singila endeqaji palontosiq mergeqnu? A kiersim manwa endeqaji babteleneqnu? ³ Iga qalie, a laña tal gereiyo qaji tamo. A Maria aqa njiri. A Jems na Joses na Judas na Saimon na nango was. Aqa nawi kalil nanngi agi iga koba na endi unum.” Nanngi degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb. ⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nanngi aqa anjam quetqa asginjrqs. Deqa a ñam saiqoji sqas. Aqa segi talq dia dego a ñam saiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnqas di nanngi aqa anjam quetoqnsib aqa ñam soqtoqnqab.” ⁵ Yesus a na nanngi degsi minjrjsiqa aqa segi qure utruq dia a manwa bei yqajqa asgiyej. Osiqa tamo quja quja segi nango gateq di aqa ban atnaqa nango ma koboej. ⁶ Aqa segi qure utru nanngi a qa nango areqalo singilatosai. Deqa a are gulubeiyej.

Yesus na aqa angro 12-pela nanngi aqa anjam marsib laqajqa qarinnjrej

Deqa a nanngi uratnjrsiqa walwelosiq qure bei beiq giloqnsiqa dia Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ⁷ Osiqa bati bei a na aqa angro 12-pela nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanngi mondor uge uge winjroqnqajqa deqa singila enjrej. Osiqa minjrej, “Ninggi aiye aiyel giloqnsibqa qure qureq dia ijo anjam palontosib laqniye. ⁸ Ninggi ingi ingi osib gilaib. Nungo qaquñ aib. Silali osib gilaib. Toqonñ segi osib walweliye. ⁹ Singa tatal dego jigsib giliye. Gara jugo aiye aiyel aib.” ¹⁰ Osiqa minjrej, “Ninggi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniye. Dia sosib dena olo tigelosib qure beiq giloqniye. ¹¹ Tamo bei na ningi gereingwa uratimqa kio nungo anjam quqwa asgiyimqa kio ningi qure di uratqa oqnsib nungo singa tatal tumbrum butuyoqniye. Yimqa nanngi nungo kumbra di unsib poinjrqs, ‘Bole, iga kumbra ugetonum.’” ¹² Yesus a na aqa angro 12-pela nanngi anjam degsi minjrjsiq qarinnjrnaqa nanngi tigelosib qure

qureq giloqnsibqa Qotei aqa anjam palontosib minjroqneb. Endegsib minjroqneb, “Niŋgi are buliyiye.” ¹³Degsib minjroqnsib mondor uge uge nanŋi winjroqnsibqa tamo unŋasari nanŋo gateq di goreŋ bilenteq nabqa nanŋo ma saioqnej.

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro tamo olo subq na tigelqo.”

¹⁴Yesus aqa anŋro nanŋi aqa ñam mare mare laq nabqa Mandor Koba Herot a dego quej. Qusiqa marej, “Tamo di Jon yansnjro qaji tamo de kio? A moisiq olo subq na tigelqo. Dena a singila osiqa manwa endeqaji babteleŋeqnu.” ¹⁵Onaqa tamo qudei nanŋi Yesus aqa ñam qusib maroqneb, “Yesus a Elaija kio olo bqo?” Onaqa qudei maroqneb, “Yesus a Qotei aqa medabu o tamo nanŋi nami soqneb deqaji bei kio?” ¹⁶Ariya Herot a segi Yesus aqa ñam qusiqa marej, “Jon e na nami kakoro gentetem qaji agi a kio? A moisiq olo subq na tigelqo.”

¹⁷⁻¹⁸Herot a na nami aqa aube Filip aqa ŋauqali Herodias yaiksiq ej. Deqa Jon yansnjro qaji a na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa unŋa em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugetonum.” Jon a na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanŋi qarijnjrnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq waiyeb. ¹⁹Ariya Herot aqa ŋauqali a Jon qa tulanŋ njrinugetej. Deqa a na Herot waiŋyosiq minjoqnej, “Ni na Jon qalim moiem.” Ye qnaqa Herot na saidyoqnej. ²⁰Di kiyafa? Herot a Jon qa ulaosiq a geregere taqatoqnej deqa. Herot a qalieej, “Jon a tamo bole. Aqa jejamuq di une bei saiqoji. A Qotei aqa segi anŋro.” Herot a degsi qalieosiq deqa Jon taqatoqnsiqa aqa anjam quoqnej. Quoqnsiqa are koba qaloqnej. A Jon aqa anjam quqwajqa arearetoqnej. Deqa aqa ŋauqali na Jon qalqa minjeqnaq a na saidyoqnej.

²¹Bati bei Herot aqa ŋauqali a na Jon qalim moi qajqa gam endegsi gereiyej. Herot aqa ŋambabo bationaqa Herot na maruro atsiqa aqa qaja tamo gate nanŋi ti Galili sawa taqato tamo nanŋi ti metnjrnaqa bosib aqa talq di koroeb. ²²Koroosib ingi uyeq nabqa Herot aqa ŋauqali aqa asi a warum miligiq bosiq nanŋi lou tuetnjroqnej. Onaqa nanŋi a unsibqa tulanŋ areboleboleinjrej. Deqa Herot na anŋro sebiŋ di minjej, “Ni ijo ingi kie oqajqa merbqam emqai.” ²³Osiqa aqa anjam di singilatosiqa olo minjej, “Ijo anjam di e bole dauryqai. Ni ijo ñoro kalil ambleq na potosim oqajqa marqam emqai. E ijo anjam di uratqasai bolesai.”

²⁴Onaqa anŋro sebiŋ di a gilsiq aqa aniqali nenemyej, “E ingi kie qa Herot minjqai?” Onaqa minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate qa mare.” ²⁵Onaqa a olo urur ti warum miligiq gilsiq Herot minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.” ²⁶Onaqa Herot a anŋro sebiŋ aqa anjam di qusiqa a Jon qalim moi qajqa are sosai deqa a are tulanŋ gulubekobaiyej. Aqa segi anjam tamo kalil nanŋo ulatamuq dia marsiq singilatej qaji deqa ti are qalsiq are gulubekobaiyej. Aqa anjam

di olo beltosim anjam bei marqas di a jemaityqas. Deqa a na angro sebin di minjej, “Di kere. Ni Jon aqa gate oqam.” ²⁷⁻²⁸ Osiqa aqa qaja tamo bei qarinyosiqa minjej, “Ni gilsim Jon aqa kakoro gentosim aqa gate osau.” Degsi minjnaqa a gilsiq tonto talq dia Jon aqa kakoro gentosiqa aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq angro sebin di yej. Yonaqa a na osi gilsiq aqa aniqali yej.

²⁹ Onaqa Jon aqa angro nangi deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Yesus na tamo 5,000 nangi ingi anainjrej

³⁰ Bati bei Yesus aqa angro 12-pela nami qarijnjrnaqa qure qureq giloqneb qaji nangi olo bosibqa Yesus aqa areq di koroosib kumbra kalil nangi yoqneb qaji deqa ti anjam kalil nangi palontosib maroqneb qaji deqa ti Yesus saiyoqneb. ³¹ Saiyeq nabqa bati di tamo ungasari tulan gargekoba nangi Yesus aqa angro ti nango areq di gile beoqneb. Deqa nangi ingi uyqa bati saiqoji. Deqa Yesus na aqa angro nangi endegsi minjrej, “Ningi tigeliye. Iga tamo ungasari nangi uratnjrsim segitosimqa wadau sawaq dia kiñala aqaratqom.” ³² Degsi minjrnsiq aqa angro nangi joqsqa koba na qobuñ gogetosib wadau sawaq gileb.

³³ Nangi qobuñ na gileq nabqa tamo ungasari kalil nangi ñam atsisb Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa nango segi qure qureq dena tigelosibqa singa na gurgurosib Yesus tiryqajqa sawaq dia namoosib bumbranjeb. ³⁴ Onaqa Yesus a qobuñ na gilsiq tiryosiqa ñam atej tamo ungasari tulan gargekoba nami tiryqa sawaq dia tarinjesonab unjrej. Nangi kaja bul mandor saiqoji. Deqa Yesus a nangi qa are ugeiyej. Osiqa nango areq aisiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej. ³⁵ Ariya señ aieqnaqa Yesus aqa angro nangi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Señ aieqnu. Qoloqas. ³⁶ Deqa ni na tamo ungasari nangi minjrimqa nangi qure qureq gilsib dia ingi uysib ñereñqab.”

³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi na ingi anainjriye.” Degsi minjrnaqa nangi na kamba minjeb, “Iga kiersim ingi anainjrrom? Iga 200 kina qabe na osimqa ingi awaiysim nangi anainjrrom?” ³⁸ Onaqa Yesus na nenemnjrej, “Ningi ingi gembub unu? Ningi gilsib uniye.” Onaqa nangi gilsib unsib minjeb, “Iga bem 5-pela qe aiyela segi unu.”

³⁹ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nangi minjrej, “Ningi qur segi segi ysisqa ñinq di awoelenjoie.” ⁴⁰ Onaqa nangi kalil dedegsib awoeb. Qudei nangi qur segi segi 100 awoelenjeb. Qudei nangi qur segi segi 50 awoelenjeb. ⁴¹ Awoonabqa Yesus a na bem 5-pela ti qe aiyel ti di osiqa lan goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem gingenyosiqa aqa angro nangi enjrnsiq minjrej, “Bem endi jeisib tamo ungasari nangi anainjriye.” Osiqa qe aiyel dego gingenyosiqa aqa angro nangi enjrnsiq minjrej, “Qe endi dego jeisib tamo ungasari nangi anainjriye.” Degsi minjrnaqa

nangi bem ti qe ti osi giloqnsibqa tamo ungasari nangi jeisib enjreqnab uyoqneb. ⁴²Uynab kalil menetnjrej. ⁴³Onaqa ingi oto urateleñeb qaji di Yesus aqa angro nangi na koroiosib gumba kokba 12-pelaq di jignab maqeleñej. ⁴⁴Tamo kalil bem ti qe ti uyeb qaji nangi sisiyeb 5,000.

Yesus a ya banqaq na walwelej

⁴⁵Onaqa Yesus a na aqa angro nangi endegsi minjrej, “Ningi qobun gogetosib namoosib gilsib Betsaida qureq di tiryosib soqniye. E na tamo ungasari nangi minjritqa nanggo qure qureq jaraioqñib bqai.” ⁴⁶Onaqa Yesus aqa angro nangi namoosib gileqñabqa Yesus a na tamo ungasari nangi minjrnaq jaraieqñabqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. ⁴⁷⁻⁵⁰Oqsiq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej. Onaqa aqa angro nangi qobun suweiyosib isaq gilsib ya agu ambleq di gileqñabqa jagwa koba tigelosiq ya korkortosiq nangi pulutnjrej. Nobqolo ambru Yesus a aqa angro nangi qa bosiqa ya banqaq na walwelosiq nangi daurnjrnsiq gilej. Gilsiq nangi jomjnrsiq buñjrqa laqnaqa ñam ateb Yesus a ya banqaq na walwelosiq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib tulan ulaugetosib leleñkobayeb. Onaqa Yesus na minjrej, “Nungo are singilatiye. Endi e beqnum. Ulaaib.” ⁵¹⁻⁵²Degsi minjrnsiq qobun gogetonaqa jagwa laej. Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa singila di unsibqa nangi tulan prugeleñeb. Di kiyaya? Nangi Yesus aqa singila di unsib utru geregere poinjrosai deqa. Nami Yesus na tamo 5,000 nangi ingi anainjrej kumbra di uneb nangi poinjrosai. Nanggo areqalo geteñjresoqnej.

Yesus a Genesaret sawaq dia ma tamo gargekoba nangi boletnjroqnej

⁵³Ariya Yesus aqa angro nangi koba na qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb. ⁵⁴⁻⁵⁵Tiryonabqa qure deqaji tamo ungasari nangi Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa tigelosib gurgur ti qure qureq giloqnsibqa Yesus tiryej qaji sawa di tamo ungasari nangi minjreqnab quoqnsib nanggo ma tamo nangi sapera ateleñoqnsib qoboiyosib Yesus aqa areq osi beleñeqnab a na nangi boletnjroqnej. ⁵⁶Osiqa walwelosiq qure kiñilala ti qure kokba ti nanggo segi segi gamq dia dego branteqnaqa tamo ungasari nangi a unoqnsibqa tamo ma ti nangi joqoqnsib nanggo qure ambleq dia atoqnsib minjoqñeb, “O Tamo Koba, nangi ino gara mutu segi ojibqa nanggo ma saioqñas.” Onaqa Yesus a na nangi odnjreqnaqa ma tamo kalil nangi aqa areq boqnsib aqa gara mutu ojoqñeb. Ojeqñab nanggo ma kalil saieleñoqnej.

Qotei aqa dal anjam a na moma nanggo dal anjam tulan bunyejunu

7 ¹Onaqa bati deqa Farisi nangi ti dal anjam qalie tamo nangi ti Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. ²Koroosib ñam ateb Yesus aqa angro qudei nangi ingi uyqa osib mati ban yansosaisosib

laŋa uyeqnaḅ unjreb. ³Bati gaigai Farisi naŋgi iŋgi uyqa oqnsib mati baŋ yanseqnub. Naŋgi baŋ yansqasai di naŋgi mati iŋgi uyqasai. Juda tamo kalil naŋgi kumbra degyeqnaḅ. Di naŋgo moma naŋgo kumbra dauryeqnaḅ. ⁴Naŋgi maket dena boqnsibqa naŋgi iŋgi uyqa oqnsib mati naŋgo jejamu geregere yanseqnub. Naŋgi naŋgo jejamu yansqasai di naŋgi mati iŋgi uyqasai. Naŋgi kumbra deqaji gargekoba yeqnub. Naŋgo ya gamban, ya nobu, web dego mati geregere yanselenoqnsib iŋgi uyeqnaḅ. Kumbra di naŋgo moma naŋgoq dena elenosiḅ dauryeqnaḅ. ⁵Deqa bati di Farisi naŋgi ti dal anjam qalie tamo naŋgi ti Yesus nenemyeb, “Ino aŋgro naŋgi kiyaga gago moma naŋgo dal anjam gotranyeqnaḅ? Agi naŋgi iŋgi uyqa oqnsib mati baŋ yansosaisosiḅ laŋa uyeqnaḅ.” ⁶Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niŋgi gisaŋ tamo. Baban na niŋgi tamo bole. Ariya nuŋgo are miligi uge. Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a nami niŋgi qa anjam endegsi nengrenyej unu, “Tamo naŋgi di naŋgo medabu na ijo ñam soqteqnaḅ. Ariya naŋgo are miligi e qa sosai. ⁷Naŋgi laŋa baban na e qa loueqnaḅ. Naŋgi naŋgo segi anjam palontoqnsib olo beltoqnsib gisanosiḅ mareqnaḅ, “Gago anjam endi Qotei aqa anjam.” ’ Aisaia a niŋgi qa keretsiqa anjam degsi nengrenyej. Aqa anjam di bole. ⁸Agi niŋgi kumbra degyeqnaḅ. Niŋgi Qotei aqa dal anjam gotranyoqnsibqa olo mandam tamo naŋgo dal anjam dauryaqajqa tulaŋ siŋgilaeqnaḅ.”

⁹Yesus a na Farisi naŋgi anjam degsi minjrsiqa olo minjrej, “Niŋgi Qotei aqa dal anjam gotranyoqnsibqa olo nuŋgo segi kumbra dauryeqnaḅ. ¹⁰Moses a nami marej, ‘Ni ino ai wo abu wo naŋgo sorgomq di geregere sosimqa naŋgo anjam dauryoqne. Tamo bei na aqa ai wo abu wo naŋgi misilijnrimqa a qalib moiem.’ Moses a nami degsi marej. ¹¹Ariya niŋgi mareqnaḅ, “Tamo bei aqa ai kio aqa abu kio iŋgi qa truquamqa a na minjqas, “Ijo iŋgi iŋgi ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.” ’ ¹²A degsi minjqas di niŋgi marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai wo abu wo naŋgi aqaryainjrai.’ Niŋgi degsiḅ marqab. ¹³Nuŋgo kumbra dena niŋgi Qotei aqa anjam gotranyoqnsibqa nuŋgo segi moma naŋgo kumbra dauryeqnaḅ. Niŋgi kumbra deqaji gargekoba yeqnaḅ.”

Iŋgi bei kie na tamo jiga yqas? Yesus a anjam deqa marej

¹⁴Yesus a na Farisi naŋgi anjam degsi minjrsiqa olo tamo ungasari kalil naŋgi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Niŋgi kalil ijo anjam endi geregere qusiḅ poingem. ¹⁵Tamo bei a iŋgi uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Iŋgi iŋgi kalil tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu. ¹⁶Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

¹⁷Yesus a na tamo ungasari naŋgi anjam degsi minjrsiq koboonaqa a naŋgi uratnjrsiqa tal miligiq gilej. A tal miligiq gilsiq di sonaqa

aqā anġro nanġi bosib aqā yawo anġam di aqā utru qa nenemyeb.
 18-19 Nenemyonabqa minġrej, “Niġi deġo iġo yawo anġam di aqā utru poingosaiunu e? Tamo nanġi iġi uyeq nabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeq nub. Dena tamo ġiġa yqa keresai. Di kiyāqa? Iġi di tamo aqā are miligiq aiosai. Aqā bi aniq aiqo koboqo. Deqa Qotei aqā ŋamdamuq di iġi uyo kalil ġiġa saiqoġi.” 20 Osiqa minġrej, “Iġi iġi kalil tamo nanġo are miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo ġiġa yeqnu. 21 Iġi iġi tamo nanġo are miligiq na branteqnu qaji aġi ubtsiy merġwai. Areqalo uġe uġe, uġa qa laoqa, bajiġoqa, tamo qaloqa, 22 was aqā ŋauŋ anġamyoqa, was bei aqā ŋoro qa mauyoqa, kumbra uġe uġe yoqa, ġisaŋoqa, laŋa laŋa laoqa, was bei qa uġeoqa, was yomuioqa, nanġo seġi ŋam soqtoqa, nanari kumbra yoqa. 23 Kumbra uġe uġe deqaji tamo nanġo are miligiq na brantoqnsiq dena tamo ġiġa yeqnu.”

Fonisia qaji uġa a Yesus qa aqā areqalo siġilateġ

24 Onaqa Yesus a sawa di uratosiqa walwelosiq Tair qure nanġo sawaq ġilej. Tamo nanġi a qa qalieaib deqa a uliosi q ġilej. Ġilsiq tal bei goġetosi q sosisa a talq dia uliesqa keresaiyej. Di kiyāqa? Tamo qudei nanġi a uneb deqa. Unsibqa mareb, “Yesus a gago sawaq bqo. A talq di unu.” 25 Degsib marnabqa uġa bei a qusiqa aqā anġro sebiŋ a mondor uġe ti soqnej deqa a Yesus aqā talq ġiloqujatosiqa aqā areq di siġa pulutej. 26 Uġa di a Ġrik qaji. A Juda uġa sai. A Siria sawaq dia ŋambabej. A Finisia qure qaji. A na Yesus waiŋyoqnsiqa minjoqnej, “Ni na mondor uġe di wiyimqa a na iġo anġro uratosim ulaŋqas.” 27 Onaqa Yesus a uġa di aqā anġam qusiqa yawo anġam bei endegsi minġej, “Iġa anġro du du nanġi mati iġi anainjrim uyib menetnjrimqa di bauŋ nanġi iġi uyqab. Iġa anġro du du nanġo iġi yainjrsim olo bauŋ nanġi anainjrqom di kumbra bolesai.”

28 Onaqa uġa dena olo Yesus minġej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anġam bei mermit ni que. Anġro du du nanġi iġi uyeq nabqa iġi ŋeŋgi ululoŋeqnaqa bauŋ nanġi deġo uyeq nub.”

29 Onaqa Yesus na minġej, “O uġa, ni kere maronum. Ni degsi maronum deqa ni ġilime. Mondor uġe na ino anġro uratosiq ulaŋqo.” 30 Degsi minjnaqa a aqā talq ġilsiqa ŋam atej mondor uġe na nami aqā anġro uratonaqa a bijalq di ŋeiesonaq unej.

Tamo bei dabkala ġeteŋo meŋ siġilaej qaji di Yesus na boletej

31 Onaqa Yesus a Tair qure nanġo sawa uratosiqa Saidon qure ambleq na walwelosiqa Dekapolis sawaq ġilsiqa Ġalili ya aguq di brantej. 32 Di brantosi q sonaqa tamo qudei nanġi na tamo bei dabkala ġeteŋo meŋ siġilaej qaji a osi bosibqa Yesus pailyosib minġeb, “O Tamo Koba, ni na ino baŋ aqā ġateq di atimqa a boleqas.” 33 Onaqa Yesus na tamo di osiqa tamo uŋgasari nanġi

uratnjrsiq a segi sosisqa aqa ban gei aiyel tamo di aqa dabkalaq jigej. Jigsisqa aqa segi maul osisqa tamo di aqa men tonyetej. ³⁴Osisqa lan tarosisqa are tulan gulubekobaiyonaqa jagwa titsisqa marej, “Efata.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “Dabkala waqeme.” ³⁵A degsi marnaqa tamo di aqa dabkala waqej. Aqa men dego bolelej. Onaqa a anjam bole maroqnej. ³⁶Onaqa Yesus a na tamo ungasari nanqi endegsi minjrej, “Ningi kumbra unonub endi tamo qudei nanqi ubtsib minjraib.” Degsi minjrnaqa nanqi aqa anjam di quetosai. Nanqi giloqnsibqa Yesus aqa kumbra deqa mare mare laqneb. ³⁷Mare mare laqnabqa tamo gargekoba quoqnsibqa nanqi tulan prugelerjoqnsib maroqneb, “Kumbra kalil Yesus a yeqnu qaji di a geregere yeqnu. Agi a na tamo dabkala getenjnro qaji nanqi boletnjreqnaqa nango dabkala olo waqeqnaqa nanqi anjam queqneb. Tamo men singilainjro qaji nanqi dego gereinjreqnaqa nanqi anjam bole mareqneb.”

Yesus a na tamo 4,000 nanqi ingi anainjrej

8 ¹Onaqa bati bei Yesus a wadau sawaq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi olo aqa areq di korooqneb. Nanqi ingi saiqoji. Deqa Yesus a na aqa angro nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, ²“Tamo ungasari nanqi bati qalub e koba na soqneb nanqi ingi saiqoji. Deqa e nanqi qa are ugeibqo. ³Nanqi qudei isaq na beb. Deqa e nanqi mam ti suweinjrirtqa gamq dia nanqi mam na lao uge.” ⁴Degsi minjrnaqa nanqi na kamba minjeb, “Sawa endi wadau. Deqa iga ingi qabe na osimqa tamo ungasari gargekoba endego anainjronam kereqas?” ⁵Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7-pela unu.” ⁶Onaqa Yesus na tamo ungasari nanqi minjrej, “Ningi kalil mandamq di awoelenjoie.” Degsi minjrnaqa nanqi kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7-pela di osisqa Qotei pailyosisqa bem gingenyosisqa aqa angro nanqi enjreqnaqa nanqi na osi giloqnsibqa tamo ungasari nanqi enjreqnab uyoqneb. ⁷Qe kinilala qudei dego soqneb. Deqa Yesus na qe di osisqa Qotei pailyosisqa aqa angro nanqi minjrej, “Qe endi dego tamo ungasari nanqi anainjriye.” Degsi minjrnaqa nanqi na qe di osib tamo ungasari nanqi jeisib enjreqnab uyoqneb. ⁸Uynab kalil metenjrej. Onaqa ingi oto uratelenej qaji di Yesus aqa angro nanqi na koroisib gumba kokba 7-pelaq di jignab maqelenej. ⁹Tamo kalil ingi uyebe qaji nanqi sisiyeb 4,000.

Onaqa Yesus a na tamo ungasari kalil nanqi suweinjrnaqa nango qure qureq giloqneb. ¹⁰Nanqi gileqnabqa Yesus na aqa angro nanqi olo joqsisqa koba na qobun bei gogetosib Dalmanuta sawaq gileb.

Farisi tamo qudei nanqi Qotei aqa manwa bei unqajqa deqa Yesus minjeb

¹¹Onaqa bati bei Farisi qudei nanqi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojajqa deqa a omba anjam na qoteb. Osib gisanjosib

minjeb, “Ni endego Qotei aqa manjwa bei babtinqa iga unsim dena poigwas, ni Qotei aqa wau ojeqnum.” ¹² Degsib Yesus minjnabqa a nangi qa are tulan gulubeiyonaqa jagwa titsiqa minjrej, “Ningi tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji kiyaga e Qotei aqa manjwa bei lanja babbat ningi unqajqa merbeqnum? Ningi quiye. E Qotei aqa manjwa bei ningi osornjwasai.” ¹³ Yesus a Farisi nangi degsi minjrsiqa nangi uratnjrsiqa aqa segi angro nangi ti olo qobun gogetosibqa ya agu taqal beiq gileb.

Yesus a bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam marej

¹⁴ Ariya nangi qobun na giloqnsibqa aqa angro nangi segi segi maroqneb, “Iga bem osai. Iga bem oqajqa are walgwo. Agi bem qujai bole qujai qobun miligiq endi unu.” ¹⁵ Degsi mareqnbqa Yesus a nango anjam di qusiqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ningi geregere nam atsib soqniye. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nango bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulan kobaqujaqas. Herot aqa bem dego tiyekritosim tulan kobaqujaqas. Deqa ningi geregere nam atsib soqniye.” ¹⁶ Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kio mergwo?” ¹⁷ Onaqa Yesus a nango anjam di qalieosiqa nenemnjrej, “Ningi kiyaga bem osai deqa mareqnum? Kiyaga ningi e qa poingosaiunu? Nungo areqalo getengejuni kio?” ¹⁸ Ningi ijo singila unoqnsib unosabuleqnum. Ningi ijo anjam quoqnsib quosabuleqnum. ¹⁹ E nami bem 5-pela gingejyosimqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ningi ingi oto koroijosib gumba kokba gembub jignab maqelenej?” Onaqa nangi na Yesus minjeb, “Gumba 12-pela.” ²⁰ Onaqa olo minjrej, “Bati bei e bem 7-pela dego gingejyosimqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ningi ingi oto koroijosib gumba kokba gembub jignab maqelenej?” Onaqa minjeb, “Gumba 7-pela.” Onaqa minjrej, “Ningi ijo kumbra di unoqnsib olo are walngwo kio?” ²¹ Ningi kiyaga e qa poingosaiunu?”

²² Yesus a na nangi degsi minjrsiqa koba na qobun na gilsib Betsaida qureq di tirieb. Tiryosib mandamq ainabqa tamo qudei nangi na tamo bei nam qandimyej qaji a Yesus aqa areq osi bosib minjeb, “Ni ino ban aqa gateq di atimqa a olo boleosim nam poiyyas.” ²³ Onaqa Yesus na tamo di aqa ban ojsiqa qure polomq osi gilsiq aqa namdamuq di misel atetej. Osiqa aqa gateq di aqa ban atsiqa enemyej, “Ni sawa unqa kere e?” ²⁴ Onaqa a nam atsiqa marej, “E tamo nangi unjronum nangi namtan bul anjileqnum.” ²⁵ Onaqa Yesus na tamo di aqa namdamuq di aqa ban olo atnaqa a nam atej namdamu bole suwanej. A sawa kalil geregere unej. ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Ni ino talq gilime. Ni qure miligiq gilaim.”

Yesus a tamo yai? Pita na ubtej

²⁷ Onaqa Yesus a na aqa angro nangi olo jojsiqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure nango sawaq di brantosib gamq dia Yesus na aqa

angro nangi endegsi nenemnjrej, “Tamo ungasari nangi e nuboqnsib nangi e yai qa mareqnub?” ²⁸Onaqa nangi na minjeb, “Tamo qudei nangi mareqnub, ni Jon yansnjro qaji tamo. Tamo qudei nangi mareqnub, ni Elaija. Ariya qudei nangi mareqnub, ni Qotei aqa medabu o tamo nangi nami soqneb deqaji bei.” ²⁹Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Ningi segi e nuboqnsib ningi e qa kiersib mareqnub?” Onaqa Pita na minjej, “Ni segi qujai Kristus Qotei na qarinjmej qaji.” ³⁰Pita a anjam degsi ubtonaqa Yesus na aqa angro nangi singila na getentnjrsiqa minjrej, “Ningi anjam di tamo qudei minjraib.”

Yesus a moio qa ti a olo subq na tigelo qa ti anjam marej

³¹Osiqa minjrej, “E Tamo Angro. Deqa bunuqna e jaqatinj koba oqai. Juda tamo kokba ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti e qoreibosib lubsib moiottbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” ³²Yesus a anjam degsi ubtsiq nangi minjrnaqa Pita a qusiqa Yesus osiqa qalaq gilsiq njrintosiq minjej, “Ni anjam degsi maraim.” ³³Onaqa Yesus a bulosiqa aqa angro nangi kokoqnjrej. Osiqa olo Pita koqyosiq njrintosiq minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nango areqalo dauryonum. Daurysim agi ni na anjam di merbonum.”

³⁴Osiqa tamo ungasari kalil nangi ti aqa segi angro nangi ti metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratosim bati gaigai aqa segi njamburbas qoboiyosim e daurboqnem. ³⁵Di kiyaca? Tamo bei a aqa segi njambile qa areqalo kobaiyqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa ti ijo anjam bole qa ti are qalsimqa aqa segi njambile uratqas di a olo njambile bole oqas. ³⁶Tamo bei a mandam qa ñoro kalil koroiyqas di mondonj aqa segi qunun padalqas. Yimqa ñoro dena a kiersim aqaryaiyqas? Di keresai. ³⁷Aqa qunun padalqas di a awai kie atsim dena aqa qunun olo njambile sqas? Di keresai. ³⁸Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nangi Qotei tore i qoreiyosib une atsib laqnub. Deqa tamo bei a ijo ñam qa ti ijo anjam qa ti jemaikyqas di mondonj e Tamo Angro e ijo Abu aqa rianj na ti ijo Abu aqa lanj angro nango rianj na ti bosiyqa e kamba tamo di aqa ñam metqajqa jemaibqas.”

9 ¹Osiqa minjrej, “Ningi quiye. E bole mernjgwai. Tamo qudei ijo areq endia tigelejunub qaji nangi morenosaisoqnibqa Qotei a singila ti bosim nunjo Mandor Koba sosim ningi taqatngesoqnm ningi unqab.”

Yesus a mana goge dia aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nangi unobeiteb

²Yesus a na nangi anjam degsi minjrsiq koboonaqa bati 6-pela onaqa a tigelosiq Pita na Jems na Jon na nangi qalub joqsiqa koba na mana

goge kobaq oqeb. Nangi segi qalub oqsib di soqneb. Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nangi unobeiteb. ³Aqa gara dego tulan pulonosi qatekritej. Tamo bei na gara yansqas di a degsim qatqa keresai. ⁴⁻⁵Onaqa tamo aiyel brantosib Yesus ombla na anjam maroqneb. Tamo aiyel di Moses wo Elaija wo. Nangi aiyel brantonabqa Yesus aqa angro nangi na unjrsibqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, Moses wo Elaija wo bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni marimqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.” ⁶Nangi tulan ulaugeteb deqa Pita a anjam bei marqa saiiyonaqa lanja marej. ⁷Onaqa lanbi aisiqa nangi kabutnjrnaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nangi queb, “Endi ijo Angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji. Nangi aqa anjam quetoqniye.” ⁸Onaqa Yesus aqa angro nangi bulosib nam ateb nangi tamo aiyel di olo unjrosai. Yesus a segi nangi koba na sonab uneb.

⁹Ariya nangi Yesus ombla manaq dena olo aioqnsibqa Yesus na minjrej, “Kumbra ningi mana goge di unonub qaji di ubtsib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Angro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa ningi na ubtsib minjroqnaq.” ¹⁰Onaqa nangi Yesus aqa anjam di qusib segi segi maroqneb, “Yesus a kiyaga subq na tigelqa marqo? Anjam di aqa utru iga poigosai.” Degsi marsibqa Yesus aqa anjam di nango areqaloq di atnab soqnej. ¹¹Osib Yesus minjeb, “Dal anjam qalie tamo nangi mareqneb, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaga degsib mareqneb?” ¹²Onaqa Yesus na minjrej, “Nango anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo ungasari kalil nango areqalo gereiyetnjrsim soqnimqa bunuqna Kristus bqas. Qotei aqa anjam nami degsib nengrenyeb unu. ¹³Ariya e ningi endegsi merngwai. Elaija agi bej. Bonaqa kumbra kalil nangi a qa yqajqa are soqnej qaji agi yeb. Ysibqa agi qaleb. A qa nami anjam degsib nengrenyeb unu. E Tamo Angro dego degsib kumbra uge ebqab. Anjam di dego nami nengrenyeb unu.”

Yesus na angro mel mondor uge ti so qaji a boletej

¹⁴Ariya Yesus na aqa angro qalub nangi di joqsiga koba na manaq dena olo aisib nam ateb mana utruq dia Yesus aqa angro nangi ti dal anjam qalie tamo qudei ti anjam na qoteqnaq unjreb. Tamo ungasari tulan gargekoba nangi dego mana utruq dia Yesus qa tarinosib aqa angro nangi kainjresonab unjreb. ¹⁵Onaqa tamo ungasari kalil nangi Yesus unsibqa nangi tulan prugeleosib gurgur ti aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, kaiye.” ¹⁶Degsi minjnabqa Yesus na aqa angro nangi nenemnjrej, “Ningi anjam kie qa dal anjam qalie tamo nangi ti anjam na qoteqnaq?” ¹⁷Onaqa tamo ungasari nango ambleq dena tamo bei brantosiga Yesus minjej, “O Qalie Tamo Koba, e ijo angro mel osi bonum agiende. Ni na boletqajqa deqa osi bonum. A mondor uge ti. Deqa aqa medabu getenyejunu. ¹⁸Mondor uge dena aqa

jejamu ojoqnsiqa mandamq waiyeqnaqa ara gijiriqtoqnsiqa tindaneqnu. Oqnsiqa maul aieqnu. Deqa e na ino angro nangi minjronum, ‘Ninggi mondor uge di wiyiye.’ Minjronumqa nangi na wiyqa yonub keresaiinjrqo.”

¹⁹Onaqa Yesus a anjam di qusiqa marej, “Ninggi tamo unggasari bini bati endeqa unub qaji nungo areqalo e qa singilatosai bolesai? Bati gembub e ninggi koba na sosiyqa nungo gulube di qoboioyqnai? Angro mel di ijo areq osi boiye.” ²⁰Onaqa osi bonabqa mondor uge dena Yesus unsiqa angro di qunjimyonaka a mandamq aisiqa belbelonaqa aqa medabuq na maul aioqnej.

²¹Onaqa Yesus na angro di aqa abu nenemyej, “Bati gembub a degesoqnej?” Onaqa minnej, “A angro kiñala qa degesoqnej agi bini unu. ²²Mondor uge na a qalsim moiota oqnsiqa bati gaigai a namyuoq o yaq waiyeqnu. Deqa ni na iga aqaryaigwa kereamqa aqaryaige.” ²³Onaqa Yesus na minnej, “‘Kereamqa’ degsi merbaim. Ni e qa ino areqalo singilatqam di ni kumbra kalil yqa kere.” ²⁴Onaqa tamo dena lelenosiqa Yesus minnej, “E ni qa ijo areqalo singilatqam di ijo areqalo olo gulubeibeqnu. Deqa ni na aqaryaibimqa e geregere ijo areqalo ni qa singilatsiy sqai.” ²⁵Onaqa tamo unggasari tulan gargakoba nangi gurgur ti bosib Yesus aqa areq di koroeqnaqqa Yesus a nangi unjrsiqa mondor uge di njirintosi minnej, “Ni mondor uge. Ni na angro di aqa dabkala getentqam. Ni aqa medabu dego getentqam. Deqa ni angro di uratosim ulan. Olo aqa jejamuq gilaim.” ²⁶Degsi minjnaqa mondor uge a lelenkobayosiqa angro di singila na qunjimyosiqa a uratosiq ulanej. Ulanonaqa angro di a moiobulosiqa neiesonaqa tamo qudei nangi unsib mareb, “A moiqa.” ²⁷Onaqa Yesus na angro di aqa ban titonaqa a boleosi qigelej.

²⁸Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyaqa mondor uge di wiyqa yonumqa keresaiigwo?” ²⁹Onaqa Yesus na minnej, “Ninggi mondor uge deqaji winjrq osibqa Qotei pailyqab dena qujai ninggi na mondor uge winjrib jaraiqab. Gam bei na sai.”

Yesus a olo aqa moio qa ti a olo subq na tigelo qa ti anjam marej

³⁰Onaqa Yesus a na aqa angro nangi olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawa ambleq na walwelosib giloqneb. Tamo unggasari nangi a qa qalieaib deqa nangi uliosib giloqneb. ³¹Giloqnsibqa gamq dia Yesus na aqa angro nangi anjam endegsi minnej, “E Tamo Angro. Deqa jeu tamo nangi na e ojsibqa qaja tamo nango banq di atib lubib moiqa. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” ³²Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa anjam di geregere poinjrosai. Deqa nangi a olo nenemyqajqa ulaeb.

Yesus aqa angro nangi angro yai a segi qujai ñam ti tigelqas deqa anjam na qotoqneb

³³Ariya nangi gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib tal bei gogetosib di sosibqa Yesus na aqa angro nangi endegsi nenemnej, “Ninggi

gamq dia anjam kie qa anjam na qotoqnab?” ³⁴Onaqa nangi mequmosib soqneb. Di kiyaga? Nangi gamq dia angro yai a segi qujai tamo ñam ti tigelqas deqa anjam na qotoqnab. ³⁵Onaqa Yesus a awoosiq aqa angro 12-pela nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Nungo ambleq di angro bei a ñam ti tigelqa marsimqa a mati nungo kanjal tamo soqnem. Osimqa a ñam ti tigelqas.” ³⁶Yesus a na nangi degsi minjrsiqa angro kiñala bei osiqa nangi ambleq di tigeltosiqa olo soqonyosiqa nangi minjrej, ³⁷“Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa angro kiñala endego bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas. Tamo a e osim geregereibqas di a na e segi geregereibqasai. A na ijo Abu e qarinqbej qaji di dego osim geregereiyqas.”

Tamo nangi iga jeutgosaieqnub qaji nangi iga koba na wau qujai

³⁸Onaqa Jon na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nangi winjreqnaqa iga na unsimqa saidyem. Di kiyaga? A iga koba na wauosaieqnu deqa.” ³⁹Onaqa Yesus na minjej, “Ningi a saidyaib. A ijo ñam na manwa bei babtqas di kere. Deqa a urur e misilinqbasai. ⁴⁰Tamo nangi iga jeutgosaieqnub qaji nangi iga koba na wau qujai. ⁴¹Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Kristus aqa angro.’ A degsi are qalsimqa tamo di ya qaryimqa ya tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Yimqa aqa awai bole di tamo bei na olo yaiyqa keresai.

Tamo bei na angro kiñala bei osim kumbra ugeq waiyqas di kumbra tulan uge

⁴²“Tamo bei na ijo angro kiñala endego bei e qa aqa areqalo singilatqo qaji di osim uneq waiyqas di uge. Tamo qudei nangi na tamo di ojsib meniñ kobaquja osib sil na aqa kakoroq di tontosib waiyib ya robuq aisim moiqa di kere. ⁴³⁻⁴⁴Ino ban na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ban di gentsim waiy. Ni ban geño sosimqa ino ban na une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ban ayel ti sosimqa ino ban na une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuoq waimqas. Ñamyuo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. Ñamyuoq dia tamo nango ambli bati gaigai sosibqa nangi moreñqa keresai. ⁴⁵⁻⁴⁶Ino singa na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa singa di gentsim waiy. Ni singa geño sosimqa ino singa na une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni singa ayel ti sosimqa ino singa na une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuoq waimqas. Ñamyuo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. Ñamyuoq dia tamo nango ambli bati gaigai sosibqa nangi moreñqa keresai. ⁴⁷Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni ñamdamu qujai ti sosimqa ino ñamdamu na une bei yqasai di kere. Di Qotei a ino Mandor Koba sosim ni taqatmqas. Ariya ni ñamdamu ayel ti

sosimqa ino n̄amdamu na une yqam di keresai. Di Qotei na ni n̄amyuoq waimqas. ⁴⁸N̄amyuo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. N̄amyuoq dia tamo nango ambli bati gaigai sosibqa nangi morenqa keresai.

⁴⁹“Ningi quie. Tamo nangi bar oqnsib ingiq di atoqnsib Qotei atraiyeqñub. Dego kere n̄amyuo na ningi kalil ekritqas.

⁵⁰“Bar a bole. A qajarara koba. Ariya bar aqa qajarara koboqas di ingi kie na olo qajaratqas? Di keresai. Dego kere ningi bar bul sosibqa nungo was nangi koba na geregere lawo na laqniye.”

Tamo a uña uratqa kere e? Yesus a deqa anjam bei marej

10 ¹Yesus a na aqa angro nangi anjam degsi minjrej. Osiqa sawa di uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej. A di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi olo bosib aqa areq di koroonabqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo dauryosiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

²Onaqa Farisi nangi olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nangi a ojqaqqa deqa laña gisan̄yosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei na aqa uña uratqa kere e? Gago dal anjamq di degsi unu e?” ³Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi segi qalie deqa ningi mariye. Moses a nami dal anjam kiersi marej?” ⁴Onaqa nangi na minjeb, “Moses a nami endegsi marej, ‘Tamo bei na aqa uña uratqa osimqa pepa bei nengren̄yosim yosim di a uratqas.’” ⁵Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi Qotei aqa anjam quqwajqa tulan asgimo ani deqa Moses a dal anjam degsi nengren̄yej. ⁶Ningi quie. ‘Tulan nami Qotei a mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyosiqa bati deqa a tamo wo uña wo dego gereinjrej. ⁷⁻⁸Deqa tamo bei na aqa ai wo abu wo nangi uratn̄rsimqa aqa n̄auqali wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.’ Qotei a nami degsi marej. Deqa nangi olo jejamu aiyel sqasai. Nangi jejamu qujai sqab. ⁹Qotei na nangi aiyel turtn̄jrco deqa tamo bei na olo potn̄jrai.”

¹⁰Yesus a na Farisi nangi anjam degsi min̄rsiqa a tal bei miligiq gilsiq di sonaqa aqa angro nangi aqa areq bosib aqa anjam deqa nenemyeb.

¹¹Nenemyonabqa minjrej, “Tamo bei na aqa n̄auñ uratosimqa olo uña bei oqas tamo dena aqa n̄auñ kumbra uge yqas. ¹²Uña a dego aqa gumbulun̄ uratosimqa olo tamo bei oqas uña dena aqa gumbulun̄ kumbra uge yqas.”

Yesus a marej, “Ningi na angro du du nangi ijo areq bqajqa saidn̄jraib.”

¹³Onaqa tamo ungasari qudei nango angro du du nangi Yesus na aqa ban̄ nango gateq di atetn̄rqajqa marsibqa joqsib Yesus aqa areq beb. Beqnabqa Yesus aqa angro nangi na saidn̄rsib minjreb, “Nungo angro du du nangi joqsib endeq baib.” ¹⁴Degsib saidn̄jreb deqa Yesus na aqa angro nangi n̄irin̄tn̄rsiqa minjrej, “Angro du du nangi metn̄jribqa ijo areq bebe. Nangi saidn̄jraib. Di kiyaya? Tamo ungasari nangi angro du du dego bul

sqab di Qotei a nango Mandor Koba sosim nangi taqatnjrqas. ¹⁵Ningi quie. E bole merngwai. Tamo bei a angro du du nangi dego bul sqasai di Qotei na a osim taqatqasai. Deqa a nango Mandor Koba sqa keresai dego.” ¹⁶Yesus a na aqa angro nangi anjam degsi minjrnsiq angro du du nangi di soqonjrsiq aqa ban nango gateq di atetnjrsiq nangi qa Qotei pailiej.

Tamo bei ñoro koba ti soqnej qaji a Yesus ombla anjam mareb

¹⁷Osiqa dena tigelosiq gam dauryosiq gileqnaqa tamo bei urur ti aqa areq bosiqa aqa singaq di singa pulutosiq nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kumbra bole kie dauryosiy dena e ñambile gaigai sqai?” ¹⁸Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni kiyaga e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole. ¹⁹Ariya ni Qotei aqa dal anjam qalie unum. ‘Ni tamo bei qalsim moiotaim. Ni tamo bei aqa uña jejamu ojetaim. Ni bajinaim. Ni tamo bei aqa jejamu laña gisanym. Ni was bei aqa ingi bei laña gisan na yayaim. Ni ino ai wo abu wo nango sorgomq di geregere sosimqa nango anjam dauryoqne.” ²⁰Onaqa tamo dena olo Yesus minnej, “O Tamo Koba, e angro kiñala qa dal anjam di kalil dauryosim boqnem agi bini degsi unum.” ²¹Onaqa Yesus a tamo di koqyosiq qalaiyosiq minnej, “Ni dal anjam di kalil dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino ingi ingi kalil qarinyosim silali osim tamo ingi ingi saiqoji unub qaji nangi jeisi enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Yimqa bunuqna ni lañ qureq dia awai bole itqam.” ²²Yesus a na tamo di degsi minjnaq qusiqa aqa ingi ingi kalil qa are tulañ gulubeiej. A ingi ingi koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulañej.

²³Onaqa Yesus a na aqa angro nangi koqnjrsiq endegsi minjrej, “Tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nangi Qotei na taqatnjrsim nango Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwajqa bangi koba.” ²⁴Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa anjam di qusibqa nangi tulañ prugeleneb. Onaqa Yesus na olo minjrej, “O ijo angro, ningi quie. Tamo ungasari nangi Qotei na taqatnjrsim nango Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwajqa bangi koba. ²⁵Kamel a yumba miligiq gilqajqa tulañ bangi koba. Dego kere tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nangi Qotei na taqatnjrsim nango Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwajqa tulañ bangi koba.” ²⁶Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa anjam di qusibqa olo tulañ prugelenosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam degsi mergwo deqa tamo yai nangi ñambile gaigai sqa kere?” ²⁷Onaqa Yesus a nangi koqnjrsiq minjrej, “Tamo nangi segi ñambile sqa keresai. Ariya Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁸Onaqa Pita na Yesus minnej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago ingi ingi kalil uratosimqa ni daurmonum.” ²⁹⁻³⁰Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi quie. E bole merngwai. Tamo kalil e qa ti ijo anjam bole qa

ti are qaloqnsib nango segi tal uratosib nango was nangi, nango jaja nangi, nango ai wo abu wo nangi, nango angro nangi ti nango wau kalil dego uratnjrsib e daurbqab tamo nangi di Qotei na tal, was, jaja, ai, angro, wau gargekoba olo enjrqas. Yimqa tamo qudei nangi na nangi ugeugeinjroqnbqab. Ariya mondonj nangi nambile gaigai sqab. ³¹Ningi quieye. Tamo gargekoba bini ñam koba ti unub qaji nangi mondonj ñam saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini ñam saiqoji unub qaji nangi mondonj ñam koba ti tigelqab.”

Yesus a olo aqa moio qa ti a subq na tigelo qa ti anjam marej

³²Osiqa Yesus a na aqa angro nangi joqsiqa koba na gam dauryosib Jerusalem qureq aioqneb. Aioqnsibqa Yesus a namoeqnaqa aqa angro nangi bunuqna dauryoqnsibqa are tonjtonjroqnej. Tamo ungasari qudei gam na dauryoqneb qaji nangi dego ulaosi aioqneb. Onaqa Yesus a na aqa angro 12-pela nangi segitnjrsiqa Jerusalem dia a une kie turqas deqa nangi sainjrej. ³³⁻³⁴A na nangi endegsi minjrej, “Ningi quieye. Iga Jerusalem aieqnum. E Tamo Angro deqa Jerusalem dia jeu tamo nangi na e osib dal anjam qalie tamo nangi ti atra tamo kokba ti nango banq di e atqab. Yimqa nangi na e ojsib ijo jejamu laña gisanjyosib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’ Nangi na e degsib gisanjbosib e ojsib tamo nangi Qotei aqa ñam qaliesai qaji nango banq di e atqab. Yimqa nangi na e ojsib misilinjboqnsib miselboqnsib bu toqonj na e kumbainjboqnbqab. Osib e namburbasq di lubsib moiottbqab. Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems wo Jon wo nangi tamo kokba sqajqa deqa Yesus minjeb

³⁵Onaqa Sebedi aqa njiri aiyel Jems wo Jon wo nangi Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo Koba, aqo aiyel anjam bei mermonam ni gago anjam dauryqa kere kio?” ³⁶Onaqa Yesus na nangi aiyel nenemnjrej, “E ningi kierngwajqa deqa ningi e qa bonub?” ³⁷Onaqa nangi aiyel na Yesus nenemyeb, “Mondonj ni rianj koba ti lanj goge dena bosim gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa aqo aiyel ino banj woq di ino banj qonanq di awoqom.”

³⁸Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam ningi merbonub di aqa utru ningi geregere poingosai. E jaqatinj koba oqai. Jaqatinj di ya uge uyo bul. E gulube koba dego oqai. Gulube di tamo nangi ya tuqtanjro bul. Jaqatinj ti gulube ti e oqai di ningi aiyel dego oqa kere e?” ³⁹Onaqa nangi na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

Onaqa Yesus a na olo nangi aiyel minjrej, “Bole, jaqatinj e oqai di ningi dego oqab. Gulube e oqai di ningi dego oqab. ⁴⁰Ariya mondonj tamo yai nangi ijo banj woq di ijo banj qonanq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nangi Qotei na giltanjrej qaji nangi segi ijo banj woq di ijo banj qonanq di awoqab.”

⁴¹Yesus aqa angro 10-pela nango namgalaq dia nangi aiyel aube wo na anjam di Yesus minjeb deqa nangi qusib nangi aiyel qa njirineb. ⁴²Onaqa Yesus na aqa angro 10-pela nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ningi qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nangi minjin na tamo ungasari nangi taqatnjroqnsibqa singila na anjam minjreqnub. ⁴³Ariya kumbra di nungoq di sai. Nungo ambleq di angro bei a nam ti tigelqa marsimqa a mati nungo wau tamo soqnem. Osimqa a nam ti tigelqas. ⁴⁴Nungo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nungo wau tamo sosimqa ningi kangalngonem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas. ⁴⁵E Tamo Angro. Ningi ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqniye. Tamo nangi na e aqaryaibosib wauetbqajqa e deqa bosai. E na tamo nangi wauetnjrqqa bem. E na tamo ungasari gargekoba nangi aqaryainjrsiy ijo segi nambile uratosiy nangi elenqai. E deqa bem.”

Yesus a na tamo bei namdamu getejo di boletej

⁴⁶Yesus a na aqa angro nangi anjam degsi minjrsiq koboonaqa nangi joqsiqu koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko qure uratosib aieq nabqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi Yesus dauryosib koba na aioqneb. Aieq nabqa tamo bei namdamu getejo aqa nam Bartimeus a gam qalaq di awesosiqu tamo ungasari nangi silali qa njlnjroqnej. Bartimeus a Timeus aqa njiri. ⁴⁷A gam qalaq di awesosiqu anjam endegsi quej, “Yesus Nasaret qaji a beqnu.” A degsi qusiqu tulan koba lelenosiq marej, “O Yesus, Devit aqa njiri, ni e qa are ugeimeme.” ⁴⁸Onaqa tamo ungasari gargekoba Yesus dauryosib aioqneb qaji nangi na Bartimeus njrintosib minjeb, “Ni lelenkobaaaim. Kiri.” Degsib minjeq nabqa a nango anjam quetnjrosai. A olo tulan koba lelenosiq Yesus minjoqnej, “O Devit aqa njiri, ni e qa are ugeimeme.” ⁴⁹Onaqa Yesus a tigelosiqu tamo ungasari nangi minjrej, “Tamo di metibqa ijo areq beme.” Onaqa nangi na tamo namdamu getejo di metosib minjeb, “Ni are singilat. Ni tigel. Yesus a ni metmeqnu.” ⁵⁰Degsi minjnab qusiqu aqa gara taqal atsiqa urur tigelosiqu Yesus aqa areq bej. ⁵¹Bonaqa Yesus na nenemyej, “E ni kiermqajqa deqa ni e qa lelenoqnam?” Onaqa minjej, “O Tamo Koba, e olo nam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa lelenoqnam.” ⁵²Onaqa Yesus na minjej, “Ni e qa ino areqalo singilatunum deqa e ni boletmqai. Deqa ino namdamu olo poimimqa ni gile.” Degsi minjnaqa aqa namdamu poiyoonaqa sawa unsiqu tigelosiq Yesus dauryosiq aiej.

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq walwelosiq Jerusalem qureq aiej

11 ¹Ariya Yesus aqa angro nangi koba na walwelosib aisib Jerusalem qure jojomyosib Betfage qure ti Betani qure ti dia branteb. Qure aiyel di agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa angro aiyel

qariñjrjsiqa minjrej, ²“Ningi aisib qure bei agi jojomq di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaiqnej qaji. Ningi donki di unsib sil palontosib titosib osi boiye. ³Ningi sil palontoqnibqa tamo qudei nangi na nenemrgwab, ‘Ningi kiyaaq donki aqa sil palonteqnub?’ Degsib nenemrgibqa ningi na endegsib minjriye, ‘Tamo Koba a wau ti deqa iga donki sil palontsim osi gilqom. Yaintim aqa wau koboamqa a na olo qariñyim bqas.’” ⁴⁻⁵Yesus a na nangi aiyel degsi minjrjsiqa qariñjnRNAqa aisib gam jojomq di donki di uneb. Donki di nami tal meq di tontonab sonaq uneb. Unsib sil palonteqnabqa tamo qudei gamq di tigelesoqneb qaji nangi na nangi aiyel nenemjnreb, “Ningi kiyaaq donki aqa sil palonteqnub?” ⁶Onaqa nangi aiyel na anjam Yesus a nami minjrej qaji di olo minjreb. Minjrnab odjnabqa donki di osib Yesus aqa areq osi beb. ⁷Bosib nango aiyel gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiq quraq di awoej. ⁸Awoonaqa donki a walwelosi aieqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi belejosib nango segi gara jugo piqtelenosib gamq dia tuelenjoqneb. Tamo qudei nangi nañuq dena ñam banqa ti tuwom banqa ti gingeñyosibqa osi bosib di dego gamq dia tuelenjoqneb. ⁹Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nangi ti bunuoqneb qaji nangi ti tulan koba lelenjoqnsibqa maroqneb, “O Tamo Koba Qotei, iga ni qa tulan areboleboleigwo. Tamo a bqo endi ino ñam na bqo. Deqa ni na a osim tulan geregereiyime. ¹⁰A na gago moma qeli Devit aqa wau osimqa a kamba gago Mandor Koba sosim iga taqatgwajqa bqo. Deqa ni na a tulan geregereiyime. O Qotei lañ goge di unum qaji, iga ino ñam soqtoqnqom!” Tamo ungasari nangi degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹¹Onaqa Yesus a walwelosi gilsiq Jerusalem qureq di brantosiq atra tal koba miligiq gilej. Gilsiq ingi ingi kalil atra tal miligiq di soqnej qaji di koqyoqnsiq laqnej. Bilaqtonaqa a olo atra tal koba uratosiq aqa segi angro 12-pela nangi joqsiqa koba na puluosib Betani qureq aieb.

Yesus a qura minjej, “Ni olo bunu geitqasai.”

¹²Nebeonaqa nangi olo tigelosib Betani qure uratosib gileb. Nangi giloqnsibqa gamq di Yesus a mamyej. ¹³Onaqa a isaq na ñam atsiqa qura banqa ti sonaq unsiq aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Geitqa bati sai deqa banqa segi sonab unej. ¹⁴Unsiqa qura di minjej, “Ni olo bunu geitqasai. Tamo bei a bosim ino gei bei oqasai.” Degsi minjnaqa aqa angro nangi queb.

**Yesus a na tamo ungasari ingi ingi qariñyeleneb
qaji nangi atra talq dena winjrej**

¹⁵Onaqa nangi walwelosi gilsib Jerusalem qureq di brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq ñam atej tamo ungasari gargekoba nangi

inggi ingi qariŋyelenoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqa nanŋi winjrnaq jaraieb. Tamo unŋasari silali piloqneb qaji nanŋi ti tamo unŋasari binonŋ qariŋysib dena silali oqneb qaji nanŋi ti nanŋo jar ti jaram ti bilbelyosiqa nanŋi dego winjrnaq jaraieb. ¹⁶Osiqa tamo unŋasari atra tal miligiq na ingi ingi osi laqneb qaji nanŋi dego saidnjrsiqa winjrnaq jaraieb. ¹⁷Ariya nanŋi kalil jaraieqnabqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenŋrenyeb unu, ‘Ijo tal endi tamo unŋasari kalil nanŋo pailyqajqa tal.’ Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya ningi olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanŋo tal bulqo.”

¹⁸Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanŋi ti Yesus aqa anjam di qusibqa nanŋi a qa ulaosib a qalib moiŋqajqa gam ŋamoqneb. Di kiyaya? Tamo unŋasari kalil nanŋi Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetnjroqnej deqa. ¹⁹Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa anŋro nanŋi koba na olo Jerusalem qure uratosib aieb.

**Ningi ingi bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib
are qaliye, “Ingi di Qotei na ebqas.”**

²⁰Nebeonaqa nanŋi olo tigelosib gam dauryosib giloqnsib qura di olo uneb utru ti kalil laosiq moiŋej. ²¹Onaqa Pita a anjam Yesus na nami qura minjrej qaji deqa olo are qalsiqa Yesus minjrej, “O Tamo Koba, ni unime. Qura ni ya ŋirinŋtem qaji agi laosiq moiŋo.” ²²Onaqa Yesus na aqa anŋro nanŋi endegsi minjrej, “Ningi Qotei qa nunŋo areqalo singilatoqniye. ²³Ningi quiye. E bole mernŋgwai. Tamo bei na mana kobaquja endi minjqas, ‘Ni tigelosim yuwalq aie.’ A Qotei qa aqa areqalo singilatosimqa a mana degsi minjsim endegsi are qalqas, ‘Bole, mana a na ijo anjam dauryqas.’ Degsi are qalsim minjqas mana a aqa anjam di dauryosim tigelosim yuwalq aiŋas. ²⁴Deqa ningi quiye. Ningi ingi bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib are qaliye, ‘Ingi di Qotei na ebqas.’ Degsib are qalsib pailyqab di a enŋwas. ²⁵Deqa ningi Qotei pailyqa osibqa tamo bei qa ŋirinŋ ti soqnimqa mati aqa une di kobotosim ariya ningi Qotei pailyye. Yimqa nunŋo Abu laŋ qureq di unu qaji a kamba nunŋo une kalil kobotetŋwas. ²⁶Ariya ningi tamo di aqa une kobotetŋqasai di nunŋo Abu laŋ qureq di unu qaji a dego nunŋo une kobotetŋgwasai.”

**Gate nanŋi na Yesus nenemyeb, “Ni singila
qabe na osim kumbra endi yeqnum?”**

²⁷Yesus a na aqa anŋro nanŋi anjam degsi minjrŋsiq koboonaqa nanŋi koba na walwelosib gilsib olo Jerusalem qureq di branteb. Brantosib Yesus a olo atra tal koba miligiq gilsiq dia walweleqnaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanŋi ti Juda gate nanŋi ti Yesus aqa areq bosib nenemyeb, ²⁸“Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qariŋmej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

²⁹Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E kamba anjam bei ningsi nenemngwai. Nenemngitqa ningsi e merbibqa e yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ubtsiy merngwai. ³⁰Ningsi na merbiye. Yai na Jon qarinyonaqa bosiqqa tamo ungasari nangs nangs nangs nangs? Qotei na kio? Tamo bei na kio?”

³¹Onaqa nangs Yesus aqa anjam di qusibqa nangs segi segi qairosib maroqneb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinyej,’ degsi minjqom di a na iga mergwas, ‘Kiyaqa ningsi Jon aqa anjam quetosai?’” ³²Ariya iga minjqom, “Tamo bei na Jon qarinyej,” degsi minjqom di tamo ungasari nangs njirinosib bosib iga lugwab. Di kiyaga? Nangs mareqneb, ‘Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’” ³³Nangs degsib marsib deqa olo Yesus minjeb, “Yai na kio Jon qarinyej di iga qaliesai.” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningsi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ningsi merngwai.”

Wain wau taqato tamo uge nangs qa yawo anjam

12 ¹Yesus a na nangs degsi minjrsiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a tigelosiqqa aqa wauq gilej. Gilsiqqa wain sil yagelejosiqqa jen qosej. Qoso koboonaqa menin qura gogeq di tabir kuru bul gereijej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib paraparayosib aqa ya di bilentqajqa deqa gereijej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nango banq di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isaq gilsiq di soqnej. ²Sonaqa wain gei melionaqa wau lanja na aqa kangal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nangoq aisiqa minjrej, ‘Wau lanja a na e qarinqbq bonum. Deqa ningsi wain gei ebibqa e na osi gilqai.’ ³Degsi minjrnaqa nangs na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja puluosi gilej. ⁴Gilnaqa wau lanja na olo kangal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nangoq aisiqa wain gei oqajqa minjrnaqa nangs na a dego ojsib aqa gate paratetosib tulan ugeugeiyeb. ⁵Onaqa wau lanja na olo kangal tamo bei qarinyonaqa ainaqa a dego qalougetosib moioteb. Olo kangal tamo gargekoba nangs qarinqnjreqnaqa aieqneb qudei qalougetoqneb. Qudei qalsib moiotoqneb. ⁶Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, ‘Ijo segi angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji di qarinyit aiqas di nangs a qalqasai. Nangs aqa anjam quetqab.’ ⁷Degsi are qalsiqqa aqa segi njiri qarinyonaqa aiej. Aieqnaqa wau taqato tamo nangs a unsibqa nangs segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a bqo endi wau lanja aqa segi njiri. A na aqa abu aqa ingi ingi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiotosimqa wau endi iga na oqom.’ ⁸Degsib marsibqa wau lanja aqa njiri ojsib qalnab moinaqa aqa jejamu osib wau qalaq di waiyeb.

⁹Deqa ningsi kiersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nangs di kiernjrmas? Ningsi quiye. A bosim nangs nunsim moiotejmas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nango banq di uratetnjrimqa nangs na taqatesqab.

¹⁰ “Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kio? Agi anjam nami endegsib nengrenyeb unu,

“Tal gereiyo qaji tamo nangi na tal aqa ai arqsisbqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal aqa ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal aqa ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej unu.

¹¹ Tamo Koba Qotei a segi na tal aqa ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

“Tal aqa ai di tulan bolequja.” ”

¹² Yesus a na atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti yawo anjam degsi minjrnaqa nangi qusib endegsib qalieeb, “Yesus a yawo anjam dena gago jejamu qametgwo.” Nangi degsib qalieosibqa minjin oqetnjnaqa Yesus ojqa mareb. Ariya nangi tamo ungasari nangi ulainjsib deqa nangi Yesus ojqa uratosib jaraieb.

**Farisi nangi Yesus a anjam bei grotimqa a ojqaqqa
deqa nenemyeb, “Iga Sisar takis yqom e?”**

¹³⁻¹⁴ Jaraaiosib Farisi nangi ti Herot aqa wau tamo qudei ti nangoq gilsib minjreb, “Ningi Yesus aqaq gilsib a gisanysib anjam bei nenemyibqa a anjam grotimqa di iga qusim ojgom.” Degsib minjrsib nangi qarijnjnab Yesus aqa areq gilsib gisanysib minjeb, “O Qalie Tamo Koba, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo ungasari nangi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nangi anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiqoji nangi anjam bei minjrosaieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nangi minjreqnum. Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Takis atqom kio sai kio? Ni kiersi are qalonum?”

¹⁵ Onaqa Yesus a nango gisan anjam di poiyoanaqa minjrej, “Kiyaqa ningi e anjam bei grotitqa qusib ningi e ojqaqqa deqa gisanbeqnum? Menin silali bei osi boiye. Osbab e unqai.” ¹⁶ Degsi minjrnaqa nangi menin silali bei osi bosib osoryonab unsiq minjrej, “Menin silali quraq di tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu? Ningi merbiye.” Onaqa nangi na minjeb, “Di Sisar aqa ulatamu.” ¹⁷ Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa ingi ingi a qa olo yiye. Ariya Qotei aqa ingi ingi a qa olo yiye.” Onaqa nangi Yesus aqa anjam di qusibqa nangi tulan prugeleneb.

**Tamo moreño qaji nangi olo subq na tigelqajqa anjam
deqa Sadyusi nangi na Yesus nenemyeb**

¹⁸ Onaqa bati qujai deqa Sadyusi tamo qudei nangi Yesus a nenemyqa beb. Sadyusi nangi mareqnum, “Tamo moreño qaji nangi olo subq na tigelqasai.” Deqa nangi bosib Yesus endegsib nenemyeb, ¹⁹ “O Qalie Tamo Koba, ni que. Moses a nami anjam endegsi nengrenyey, ‘Tamo bei

a moiimqa aqa n̄auqali angro saiqoji soqnimqa aqa was bei na olo uña qobul di osimqa aqa was moiej qaji aqa angro n̄ambabtetqas.’ Moses a nami anjam degsi nengrenyej. ²⁰Deqa ni que. Was 7-pela nangi soqneb. Nango was matu a uña osiqa moiej. A angro saiqoji. ²¹Onaqa aqa aube yala na olo uña qujai di osiqa a dego moiej. A angro saiqoji. Onaqa aqa aube yala na olo uña di ej. Osiqa a dego moiej. A angro saiqoji. ²²Degsib gilsib was 7-pela kalil nangi uña qujai di osib moreneb. Nangi angro saiqoji. Nangi kalil morenonabqa ariya bunuqna uña di a dego moiej. ²³Ni iga merge. Mondon subq na tigelo batiamqa tamo kalil nangi subq na tigelabqa uña di a yai aqa n̄aun̄ t̄int̄in̄ sqas? Ni qalie, nangi kalil uña qujai di eb.”

²⁴Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nami nengrenyeb qaji di aqa damu ningi poingosai. Qotei aqa singila dego ningi poingosai. Deqa ningi anjam grotonub. Grotosib agi nenembonub. ²⁵Mondon tamo nangi subq na tigelosibqa nangi unatqasai. Nangi tamotqasai. Nangi lan̄ angro bul lan̄a sqab.

²⁶“Ariya tamo nangi moisib olo subq na tigelqab deqa e ningi endegsi nenemngwai. Moses a nami Qotei aqa anjam bei nengrenyej di ningi sisiyosai kio? Agi Moses a anjam endegsi nengrenyej, ‘N̄am marin̄ miligiq dia puloneqnaqa Qotei a n̄am pulonq di sosisqa Moses metosiq minjej, “E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.” ’ ²⁷Moses a anjam degsi nengrenyej. Qotei a tamo moreno qaji nango Qotei sai. A tamo n̄ambile so qaji nango Qotei. Anjam di ningi tulan̄ grotonub!”

Dal anjam kie a tulan̄ bolequja?

²⁸Onaqa dal anjam qalie tamo bei a bosiqa Yesus a Sadyusi nangi ti anjam na qoteqnab unjrej. Yesus a kamba anjam geregere olo Sadyusi nangi minjreqnaqa di qusiqa Yesus nenemyej, “Qotei aqa dal anjam kie a segi qujai tulan̄ bolequja? Dal anjam kie na dal anjam kalil bun̄njrejunu?”

²⁹Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan̄ bolequja agi mermqai. ‘O Israel tamo ungasari, ningi quie. Gago Tamo Koba Qotei a segi qujai Qotei. ³⁰Deqa ningi gago Tamo Koba Qotei a tulan̄ qalaqalaiyiye. Qalaqalaiyosib nungo are miligi ti nungo qunun̄ ti nungo areqalo ti nungo singila ti kalil Qotei yekritiye.’ Dal anjam di a segi qujai tulan̄ bolequja. A na dal anjam kalil bun̄njrejunu. ³¹Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. ‘Ni ino segi jejamu gereieyqnum dego kere ino was nangi dego degsim geregereinjroqnime.’ Dal anjam boledamu aiyel agi mermonum. Dal anjam deqaji bei saiqoji.”

³²Onaqa dal anjam qalie tamo dena kamba Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni bole maronum. Qotei a segi qujai Qotei. Qotei bei saiqoji. ³³Iga a tulan̄ qalaqalaiyosim gago are miligi ti gago powo ti gago singila ti kalil a yekritqom di kumbra bolequja. Iga gago segi jejamu gereieyqnum

dego kere gago was nan̄gi geregereinjroqnqom di dego kumbra bolequja. Dal anjam aiyel di tulan̄ boledamu. Iga Qotei atraiyqom di laña kiñala. Iga ingi bei ñamyuo na koitsim Qotei atraiyqom di dego laña kiñala. Ariya iga dal anjam aiyel di dauryqom di tulan̄ bolequja.”

³⁴Dal anjam qalie tamo di a tulan̄ poiyoṇaqa anjam degsi marnaqa Yesus a qusiqa min̄jej, “Ni anjam tulan̄ boledamu maronum. Deqa sokiñalayimqa Qotei a ni taqatmosim ino Mandor Koba sqas.”

Onaqa tamo ungasari nan̄gi olo anjam bei Yesus nenemyqajqa ulaeb.

Yesus a na tamo ungasari nan̄gi Kristus qa anjam bei nenemn̄rej

³⁵Ariya Yesus a atra tal koba miligiq di sosiqa a Qotei aqa anjam plaltosiq tamo ungasari nan̄gi min̄jroqnej. Osiqa anjam bei endegsi min̄rej, “Dal anjam qalie tamo nan̄gi mareqñub, ‘Kristus a Devit aqa ñiri.’” ³⁶Ariya Devit a segi nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba dego.’ Agi Qotei aqa Mondor na Devit aqa medabu siñgilatetonaqa endegsi marej,

‘Tamo Koba Qotei a na ijo Tamo Koba min̄jej,

‘Ni ijo bañ woq endi awo.

Awesoqnimqa e na ino jeu tamo kalil nan̄gi eleñosiy ino sorgomq di atitqa ni na nan̄gi taqatnjroqnqam.” ’

³⁷Agi Devit a segi marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiersi Devit aqa ñiri dego sqas?”

Dal anjam qalie tamo nan̄gi kumbra uge uge yoqnsib laqñub

Yesus a na tamo ungasari nan̄gi Qotei aqa anjam deqaji min̄jreqnaqa nan̄gi aqa anjam quqwajqa tulan̄ arearetn̄jroqnej. ³⁸Onaqa Yesus a Qotei aqa anjam bei palontosiq endegsi min̄rej, “Dal anjam qalie tamo nan̄gi kumbra uge uge yoqnsib laqñub. Deqa ñiñgi na nan̄go kumbra uge di geregere tenemtoqñiye. Tenemtsib nango kumbra di dauryaib. Nango kumbra uge agi ubtsiy mern̄gwai. Nan̄gi bati gaigai koro sawaq dia gara jugo olekokba jugoqnsib laqñibqa tamo ungasari nan̄gi na nan̄gi un̄jrsib nango ñam soqtetñrsib bañ ojetnjroqnqajqa deqa nan̄gi gara walaosi laqñub. ³⁹Nan̄gi bati gaigai Qotei tal miligiq dia tamo ñam ti nan̄go awo jaramq dia awooqñibqa tamo ungasari nan̄gi na nan̄gi un̄jrsib biñinjrqajqa deqa nan̄gi kumbra degyeqñub. Nan̄gi goio kokba bati qa giloqnsibqa tamo ñam ti nan̄go awo jaramq dia awooqñibqa tamo ungasari nan̄gi na nan̄gi un̄jrsib nango ñam soqtetñjrqaqja deqa nan̄gi kumbra degyeqñub. ⁴⁰Nan̄gi uña qobul nan̄gi gisañnjroqnsibqa nan̄go tal ti ingi ingi ti laña yain̄jreqñub. Nan̄gi qure ambleq dia tigeloqnsibqa tamo ungasari nan̄gi na nan̄gi un̄jrsib nango ñam soqtetnjroqnqajqa deqa nan̄gi pail olekokba yeqñub. Di gisañ koba. Deqa mondon̄ tamo nan̄go une qa peginjrqja bati qa Qotei a nan̄gi tulan̄ ugeugeinjrqas.”

Uŋa qobul aqa silali kiñala soqnej di a Qotei yej

⁴¹Onaqa bati bei Yesus a olo atra tal miligiq gilsiqua silali ato qaji kulum jojomq di awoej. Awoosiqua ŋam atej tamo ungasari nanŋi bosib silali ateqnab unjroqnej. Ñoro tamo gargekoba nanŋi boqnsib silali tulaŋ kokba ateqneb. ⁴²Onaqa uŋa qobul bei ñoro tulaŋ saiqoji a dego bosiqua meniŋ silali kiñilala aiyel segi waiyej. ⁴³Waiyonaqa Yesus na unsiqua aqa aŋgro nanŋi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Niŋgi quiye. E bole merŋgwai. Uŋa qobul endi a ñoro tulaŋ saiqoji. Aqa meniŋ silali kiñilala aiyel segi naj agi waiyekritqo. Aqa kumbra dena a na ñoro tamo kalil nanŋi buŋjrsiqua silali kobaquja atqo. ⁴⁴Ñoro tamo nanŋi silali koba ejunub. Nanŋi oto kiñala segi waiyonub. Ariya uŋa qobul endi a silali tulaŋ saibolesai. Aqa meniŋ silali kiñilala aiyel segi naj agi waiyekritqo.”

Yesus a marej, “Bunuqna jeu tamo nanŋi na bosib atra tal koba niñaqyqab.”

13 ¹Yesus a na aqa aŋgro nanŋi anjam degsi minjrsiq koboonaqa nanŋi joqsiqua koba na atra tal koba uratosib giloqnsibqa aqa aŋgro bei na minjej, “O Qalie Tamo Koba, ni une. Atra tal endi tulaŋ bolequja. Meniŋ na atra tal walato qaji di tulaŋ boledamu!” ²Onaqa Yesus na kamba minjej, “Atra tal niŋgi unonub endi bunuqna jeu tamo nanŋi na bosib tulaŋ niñaqyosib aqa meniŋ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjraqab. Yimqa meniŋ bei meniŋ bei aqa quraq di sqasai. Meniŋ kalil segi segiqab.”

Gulube kokba brantelenqas. Yesus a deqa anjam marej

³Yesus a na degsi minjsiqua Oliv manaq oqsiq atra tal areiyosiq awesonaqa Pita na Jems na Jon na nanŋi qalub Yesus aqa areq bosibqa lumu nenemyeb, ⁴“Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nanŋi bosib atra tal niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kie namoqna bamqa iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

⁵Onaqa Yesus na minjrej, “Niŋgi geregere ŋam atsib soqniye. Tamo qudei nanŋi na niŋgi gisaŋgo uge. ⁶Bunuqna gisa gisaŋ tamo gargekoba nanŋi ijo ñam na boqnsib tamo ungasari nanŋi minjroqnqab, ‘E Kristus.’ Degsib tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanŋi gisaŋnjroqnqab.

⁷“Ariya diŋo bati jojomonimqa niŋgi anjam endegsib quoqnqab, ‘Sawa bei beiq dia nanŋi aŋ na qotokobaiyeqñub.’ Ariya niŋgi anjam di qusibqa niŋgi deqa tulaŋ prugaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa branteme. Ariya kumbra di brantimqa diŋo bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas. ⁸Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qoto tigeloqnsibqa segi segi qoto itnjroqnqab. Mandor kokba qudei nanŋi dego qoto tigeloqnsibqa mandor kokba qudei nanŋi qoto itnjroqnqab. Sawa bei

beiq dia mimiŋ kokba ti mam ti iŋgi saio bati dego brantelenqas. Kumbra kalil di uŋa aŋgrotqa osiqa mati jaqatiŋ kiŋala eqnu dego kere.

⁹“Deqa niŋgi geregere ŋam atsib soqniye. Kumbra kalil di brantosaisoqnimqa tamo qudei naŋgi bosib niŋgi ijo segi aŋgro unub deqa ojelenjosib tamo kokba naŋgo ulatamuq dia niŋgi tigeltŋgoqnqab. Yimqa naŋgi na nuŋgo jejamuq di anjam gargekoba laŋa laŋa qametŋgoqnsib naŋgo Qotei tal miligiq dia niŋgi kumbaingonqab. Niŋgi ijo ñam ejunub deqa naŋgi na niŋgi olo joqoqnsib Rom naŋgo mandor kokba ti Rom naŋgo gate kokba ti naŋgo ulatamuq dia niŋgi tigeltŋgoqnqab. Bati deqa Qotei na niŋgi siŋgila eŋgoqnimqa niŋgi ijo anjam geregere minjroqnqab. ¹⁰Sawa sawa kalilq dia dego niŋgi ijo anjam bole ubtsib mare mare laqniqbqa tamo uŋgasari kalil naŋgi quoqnqab. Yimqa bati deqa diŋo bati brantqas. ¹¹Naŋgi na niŋgi ojsib gate kokba naŋgo ulatamuq dia tigeltŋgoqnibqa niŋgi ulaosib endegsib are qalaib, ‘Iga na kamba anjam kie minjrqom?’ Niŋgi degaib. Bati deqa Qotei aqa Mondor na nuŋgo medabu siŋgilatetŋgimqa niŋgi kamba anjam minjrqab. Di kiyaya? Niŋgi segi na anjam minjrqasai. Qotei aqa Mondor na nuŋgo medabu siŋgilatetŋgim niŋgi anjam marqab. ¹²Bati deqa kumbra uge endeqaji brantelenqas. Tamo qudei naŋgi na naŋgo segi was naŋgi ojelenjoqnsib jeu tamo naŋgo baŋq di atelenjoqnibqa naŋgi na naŋgi ñumoqnib moreŋoqnqab. Tamo qudei naŋgi na naŋgo segi aŋgro naŋgi dego degsib ojelenjoqnqab. Aŋgro qudei naŋgi na naŋgo segi ai wo abu wo naŋgi jeutnjroqnsib ojelenjoqnsib jeu tamo naŋgo baŋq di atelenjoqnibqa naŋgi na naŋgi ñumoqnib moreŋoqnqab. ¹³Bati deqa tamo kalil naŋgi niŋgi ijo ñam ejunub deqa niŋgi qa are tulaŋ ugeinjroqnqas. Ariya tamo uŋgasari ijo ñam siŋgila na ojsib gilsa gilsib diŋo bati itqab di Qotei na naŋgi oqas.”

Sulum tulaŋ ugedamu brantqas

¹⁴Osiqa Yesus a olo anjam endegsi minjrej, “Iŋgi tulaŋ ugedamu Qotei aqa getento tal miligiq di tigelam niŋgi unqab.” E Mak. Tamo a ijo anjam endi sisiyeqnu qaji a geregere sisiyosim poiye. “Niŋgi iŋgi ugedamu di unsibqa bati deqa tamo uŋgasari Judia sawaq di unub qaji naŋgi jaraosib manaq oqoqujatebe. ¹⁵Tamo naŋgi tal meq di unub qaji naŋgi jaraia qoqnsib iŋgi iŋgi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Naŋgi jaraioqujatebe. ¹⁶Tamo naŋgi wauq di unub qaji naŋgi jaraia qoqnsib naŋgo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Naŋgi dena torei jaraioqujatebe. ¹⁷Bati deqa uŋa gumaŋ ti unub qaji naŋgi jaraio baŋgioqnib gulube koba oqab. Uŋa aŋgro mom ti naŋgi dego jaraio baŋgioqnib gulube koba oqab. ¹⁸Deqa niŋgi endegsib Qotei pailyoqniye, ‘Gulube di awa bati qa brantaiq.’ ¹⁹Bati deqa tamo uŋgasari naŋgi gulube tulaŋ kobaquja oqab. Gulube deqaji nami brantosaoqnej. Qotei

na mandam atej bati deqa gulube deqaji brantosai dena bosu bosiq agi bini unum. Bunuqna lanja ambleq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas. ²⁰ Gulube di aqa bati Tamo Koba Qotei na truqutqas. A na truqutqasai di tamo ungasari kalil nanji padalekritqab. Ariya aqa segi tamo ungasari nami giltnejrej qaji nanji padalaib deqa a na gulube di aqa bati truqutqas.

²¹ “Bati deqa tamo bei na niji gisanjosim meriwas, ‘Niji uniye. Kristus bu agiende,’ o ‘Kristus bu agide.’ Degsim merigimqa niji aqa anjam quetaib. ²² Tamo qudei niji bosib gisanjosib marqab, ‘E Kristus.’ Qudei niji marqab, ‘E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Degsib marqnsib manwa kokba gargekoba babtoqnqab. Nango manwa dena niji na tamo ungasari kalil niji ugeugeinjqajqa deqa wauoqnqab. Osib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltnejrej qaji niji dego ugeugeinjqajqa wauoqnqab. ²³ Deqa niji geregere nam atsib soqniye. Kumbra kalil di brantosaisonaqa agi e namoqna merigonum.”

Tamo Angro a singila ti rian ti bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo anjam endegi minjrej, “Gulube kalil di nango bati koboamqa se ambruqas. Bai dego suwanqasai. ²⁵ Bongar niji lan goqe dena ululogisib mandamq aqab. Lan goqe dia niji niji kalil renjinyelenqab. ²⁶ Bati deqa e Tamo Angro singila ti rian koba ti lanbiq na mandamq aioqnit tamo ungasari niji tarosib e nubqab. ²⁷ Yimqa bati deqa e na ijo lan angro niji qarinjritqa niji sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltnejrej qaji niji lan utru utruq dena koroinjqab.”

Niji qayu qa yawo anjam dena poiwas

²⁸ Osiqa Yesus a olo anjam endegi minjrej, “E na qayu qa yawo anjam niji merigitqa dena poiwas. Qayu banga qalsim olo nalguyoqnmqa niji unsib qalieqab, se aqa bati jojomqo. ²⁹ Dego kere kumbra kalil e na merigonum qaji endi brantimqa niji unsibqa endegsib qalieoiye, ‘Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A sirameq di tigelejunu.’ ³⁰ Niji quiye. E bole merigwai. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji niji kalil morenosaisoqnibqa kumbra kalil e na merigonum qaji endi brantelenqas. ³¹ Lan ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus aqa bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³² Osiqa Yesus a olo anjam endegi minjrej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei qaliesai. Lan angro niji qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³³ “Niji ijo bqajqa bati qaliesai deqa niji geregere nam atsib soqniye. ³⁴ Niji ijo anjam endi poiwwajqa deqa yawo anjam bei endegi merigwai.

Tamo kobaquja bei a sawa isaq gilqa osimqa aqa wau tamo nanngo banq di aqa tal ti ingi ingi ti uratetnjrsimqa nangi wau segi segi enjrqas. Osim aqa wau tamo bei minjqas, ‘Ni siranmeq di tigelesosim geregere nam atoqne.’ ³⁵ Dego kere ningi geregere nam atsib soqniye. Di kiyaaq? Tal lanja a olo bqajqa bati ningi qaliesai. A bilaq kio, qolo kio, tuwe anjamoqnimqa kio, nobqolo kio bqas. ³⁶ A boqujatosim ningi nerenesoqnib ningaim deqa ningi geregere nam atsib soqniye. ³⁷ E anjam merngonum qaji endi tamo kalil dego minjreqnum, ‘Ningi geregere nam atsib soqniye.’” Yesus a na aqa angro nangi anjam degsi minjrej.

**Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti
Yesus ojsib moiotqajqa gam namoqneb**

14 ¹ Onaqa Juda nanngo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa nam Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel nangi Isip sawaq dia padalqa laqnaqqa eleqosiq aqaryainjrej. Juda nangi deqa olo are qalqajqa bati agi jojomej. Bati aiyel soqnej. Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti endegsib maroqneb, “Iga kiersim Yesus gisanjosim ojsim qalsim moiotqom?” ² Osib nangi mareb, “Iga yori bati qa Yesus ojqsai. Ojqom di tamo ungasari nangi iga nugsib njirinosib qoto tigelo uge.”

Unja bei a gorenj quleq tulan boledamu osiq Yesus aqa gateq di bilentej

³ Onaqa Yesus a Betani qureq gilsika tamo bei nami jejamu yu na ugetej qaji aqa nam Saimon aqa talq di soqnej. Sosiqa ingi uyeqnaqa unja bei a gorenj quleq tulan boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinajq jigsika osi bosiqa aqa medabu paratosika Yesus aqa gateq di bilentej. ⁴ Onaqa tamo qudei tal miligiq di awesoqneb qaji nangi kumbra di unsibqa nangi njirinosib segi segi maroqneb, “Unja di a kiyaaq gorenj di lanja nanguiyqo?” ⁵ A gorenj di osim tamo qudei enjrqo qamu meniñ silali 300 yonub qamu gilsim tamo ingi ingi saiqoji unub qaji nangi jeisi enjrqo qamu di kere.” Osib unja di njirinteb. ⁶ Onaqa Yesus a na nangi kamba minjrej, “Ningi unja di gulube yaib. A uratib kumbra degbem. A kumbra bole ebqo. ⁷ Tamo ingi ingi saiqoji unub qaji nangi bati gaigai ningi ti sqab. Deqa ningi na nangi aqaryainjrqa are soqnimqa aqaryainjroqnaq. Ariya e bati gaigai ningi ti sqasai. ⁸ E moiqa. Moitqa e subq atqab. Unja a deqa are qalsika namoqna ijo jejamuq di gorenj bilentsiq dena ijo jejamu subq atqa gereiyetbqo. A na kumbra degbqa kere agi degbqo. ⁹ Ningi quiye. E bole merngwai. Bunuqna ijo wau tamo nangi sawa sawa kalilq dia ijo anjam bole mare mare laqnsibqa unja endi ijo jejamuq di gorenj bilentqo qaji a qa are qaloqnsib maroqnqab.”

**Judas a na Yesus osim atra tamo nanngo banq
di atqajqa deqa nangi minjrej**

¹⁰ Onaqa Judas Iskariot a tigelosika atra tamo kokba nanngoq gilej. Judas a Yesus aqa angro 12-pela nangi deqaji bei. A nanngoq gilsika

minjrej, “E Yesus osiy nungo banq di atitqa ningsi na qalqab.” ¹¹ Degsi minjrnaqa nangsi qusib tulan areboleboleinjrnaqa minjeb, “Ni Yesus osim gago banq di atimqa iga ni silali emqom.” Degsi minjnabqa a gilsiqua a Yesus osim nungo banq di atqajqa gam nqamoqnej.

Yesus a aqa angro nangsi koba na ingi uyoqneb

¹² Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantej. Qotei na nami Israel nangsi endegsi minjrej, “Ningsi kaja du du nangsi nūmelenosib siranmeq dia len liyibqa e na unsiy ningsi padaltngwasai.” Qotei a nami Israel nangsi degsi minjrej. Kumbra deqa are qalqajqa yori bati agi brantej. Brantonaga Juda nangsi mareb, “Iga kaja du du nangsi nūmelenosim Qotei atraiyqom.” Ariya bati deqa Yesus aqa angro nangsi na Yesus endegsib nenemyeb, “Ni iga merge. Iga aisim tal qabia yori bati aqa ingi ingi gereiyetmonamqa ni ingi uyqam?” ¹³ Onaga Yesus a na aqa angro aiyel qarinqrsiqua minjrej, “Ningsi aiyel aisib qure ambleq dia tamo bei ya nobu qoboiosim giloqnm gamq dia itosib dauryiye. ¹⁴ Ningsi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq gilsib tal lanja endegsib minjiye, “Tamo Koba a marqo, “E ijo angro nangsi koba na awoosim yori bati aqa ingi uyqajqa warum a qabi unu?” ¹⁵ Ningsi degsib minjibqa a na warum kobaquja bei gogeqi unu di ningsi osorngwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti ateleheb unu. Ningsi aiyel aisib warum dia gago ingi ingi gereiye-lenjoie.” ¹⁶ Onaga nangsi aiyel qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibqa ingi ingi kalil warum dia gereiyeleheb.

¹⁷⁻¹⁸ Onaga bilaqtonaga Yesus aqa angro 12-pela nangsi koba na aisib warum di miligiq gilsibqa awoosib ingi uyoqnsibqa Yesus a na nangsi endegsi minjrej, “Ningsi quie. E bole merngwai. Ningsi ijo angro 12-pela. Nungo ambleq dena ijo angro bei tigelosimqa e ojsim jeu tamo nango banq di e atqas. Angro di a e ombla ingi uyeqnum.” ¹⁹ Degsi minjrnaq qusibqa nango are tulan gulubekobainjrnaqa segi segi Yesus nenemyoqneb, “O Tamo Koba, ni e qa kio maronum?” ²⁰ Onaga minjrej, “Angro aqo ombla endego tabir qujaiq dia bem quiq di tuqtoqnsim uyeqnum angro dena e ojsim jeu tamo nango banq di atqas. A dego ijo angro 12-pela ningsi deqaji bei. ²¹ Ningsi quie. E Tamo Angro moiqa. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu. Deqa ungum. E anjam di dauryosiy moiqa. Ariya tamo e ojsim jeu tamo nango banq di atqas qaji a tulan padalougetqas. A nami nambabosai qamu di kere.”

Yesus a bem ti wain ti osiq aqa angro nangsi anainjrej

²² Yesus a na aqa angro nangsi anjam degsi minjrnsiqua nangsi koba na ingi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqua bem bei osiq gingenyosiqua nangsi enjrnsiqua endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyiye.” ²³ Osiqa wain osiqa gambanq di bilentosiqua Qotei pailyosiqua aqa angro nangsi enjrnaqa

nangi kalil osib uye. ²⁴Onaqa Yesus na minjrej, “Wain gamban endi ijo len. Tamo ungasari gargekoba nanjo une kobotetnjqajqa deqa ijo len aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas. ²⁵Ariya ningi quie. E bole merngwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy gilsiy mondon dijo bati qa Qotei a nanjo Mandor Koba soqnimqa bati deqa e olo wain bunuj uyqai.”

²⁶Yesus a na aqa angro nangi anjam degsi minjrsiqa nangi koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa angro nangi minjrej, “Ningi kalil e uratbosib jaraiqab.”

²⁷Nangi manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Ningi kalil ijo nam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunjo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, ‘E na kaja nanjo mandor qalitqa kaja nangi segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenngrenyeb. ²⁸Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy ningi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa ningi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.” ²⁹Onaqa Pita na minjej, “Angro kalil nangi ino nam ulontosib jaraiqab e segi ino nam ulontqasai.” ³⁰Onaqa Yesus na kamba Pita minjej, “Ni que. E bole mermqai. Qolo qujai endeqa tuwe anjamoaiyeltosaisoqnimqa ni gisañoqalubtsim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’” ³¹Onaqa Pita a tulan saidosiq minjej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa ungum e ino nam ulitqasai bolesai.” Onaqa Yesus aqa angro kalil nangi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a nañu agu bei aqa nam Getsemani dia sosiq aqa Abu pailyej

³²Ariya nangi koba na walwelosib manaq oqsib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa nam Getsemani. Dia brantosib Yesus na aqa angro nangi minjrej, “Ningi endia awesoqniye. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.” ³³Degsi minjrsiqa aqa angro qalub agi Pita na Jems na Jon na nangi segi joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiq pailyoqnsiqa a are tulan gulubekobaiyej. ³⁴Osiqa aqa angro qalub nangi minjrej, “E are tulan gulubekobaibqo. Gulube dena e moiepratonum. Deqa ningi e ombla endia sosimqa nam atoqniye.” ³⁵⁻³⁶Degsi minjrsiqa olo kiñala sasalosiq mandamq di nam quosiqa Qotei pailyosiq minjej, “O Aba. (Di Hibru anjam. Aqa damu, “O Abu.”) Gam bei soqnimqa ni na marimqa gulube aqa bati bqo endi e bunbosim gilem. Ni kumbra kalil yqa kere. Deqa ni na marimqa gulube endi e qa baiq. Ungum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

³⁷Yesus a na degsi Qotei pailyosiqa olo tigelosiq aqa angro nanjo areq aisiq unjrej nangi are gulube na nerenesoqneb. Deqa Yesus na Pita minjej, “O Saimon, ni neiejunum e? Ni nam sokiñalayqa keresai e? ³⁸Ningi nerenai. Ningi nam sosib pailyoqniye. Amqa gulube bei nungoq bqas

dena ningi uneq waingwasai. Bole, nungo areqalo kalil e daurbqajqa unu. Ariya ningi segi gulube di oqajqa ningi singila saiqoji.”

³⁹⁻⁴⁰ Degsi minjrsiqa olo puluosi sasalosiq aqa anjam nami pailyej qaji degsi olo pailyosiq bosiq aqa angro qalub nangi urnamnjrnaqa nerenesonab unjrej. Unjrnaqa nangi Yesus anjam bei minjqa keresaiinjrej.

⁴¹ Olo gilsiq Qotei pailyosiq bosiq nangi itnjrsiq minjrej, “Ningi aqaratosib geregere nerenejunub e? Ungum. Bati koboqo. Ningi nam atsib uniye. E Tamo Angro ojsib une tamo nango banq di atqajqa bati agi bqo.

⁴² Ningi tigelab gilqom. Tamo e ojsim jeu tamo nango banq di atqajqa agi brantqo.”

Judas na Yesus osiq jeu tamo nango banq di atej

⁴³ Onaqa Yesus aqa angro 12-pela nangi deqaji bei agi Judas a na qaja tamo gargakoba nangi sebru ti torom ti elejonab joqsiqu Yesus aqa areq di branteb. Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti Juda gate kokba ti nangi na nangi qarijnjnab Yesus ojqa beb. ⁴⁴ Tamo Yesus osim jeu tamo nango banq di atqas qaji a nami nangi ti anjam gereiyosib minjrej, “E na tamo kundoqyqai agide. A ojsib geregere taqatosib osib giliye.”

⁴⁵ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba.” Degsi minjsiq kundoqyej. ⁴⁶ Kundoqyonaqa qaja tamo nangi brantosib ban waiyosib Yesus ojeb.

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa angro bei jojomo di tigelesoqnej qaji a na aqa sebru osiq atra tamo gate aqa kangal tamo bei gateq di qalqajqa waiyej grotosiq dabkala segi gentetej. ⁴⁸ Onaqa Yesus na qaja tamo nangi minjrej, “E lej ojo tamo deqa kio ningi sebru ti torom ti elejosib e ojqa bonub? ⁴⁹ E bati gaigai atra tal miligiq dia ningi koba na sosimqa tamo ungasari nangi Qotei aqa anjam palontsim minjroqnem. Bati deqa ningi yala ban waiysib e ojosai. Ningi kumbra di yonubqa Qotei aqa anjam kalil nami nengrenyeleneb qaji di aqa damu agi brantqo.” ⁵⁰ Yesus a na nangi degsi minjrej. Onaqa aqa angro kalil nangi a uratosib jaraieb.

Angro wala bei a yosi ulanej

⁵¹ Bati deqa angro wala bei a neio gara segi na kabuosiq Yesus dauryonab a ojeb. ⁵² Oj nabqa neio gara segi nango banq di uratosiqa a yosi ulanej.

Atra tamo kokba ti Juda gate kokba ti nangi Yesus aqa jejamuq di anjam qamqajqa marsib koroesoqneb

⁵³ Onaqa qaja tamo nangi na Yesus osib atra tamo gate aqa talq osi gileb. Osi gilsib atra tamo kokba ti Juda gate kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti kalil koroesonab nango ulatamuq dia tigelteb. ⁵⁴ Ariya

nangi Yesus osi gileq nabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiq na nangi Yesus kieryib unqajqa deqa qaja tamo qudei nangi tal meq dia nam tunguyosib awesonabqa bosiq nangi koba na nam yoroqneq.

⁵⁵Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate kokba ti nangi kalil koroosibqa Yesus aqa jejamuq di anjam kie qametosis dena a qalib moi qajqa deqa qairoqneq. Anjam namonab namonab ugeinjrej. Nangi Yesus aqa une bei itosai. ⁵⁶Deqa nangi tamo gargekoba metnjrnab bosibqa gisa gisan anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenoqneq. Nangi anjam laña laña na qamoqneq. Nangi anjam qujai na qamosai. ⁵⁷Onaqa nango ambleq dena tamo qudei nangi tigelosibqa Yesus aqa jejamu laña gisan yosib mareb, ⁵⁸“Yesus a endegsi marnaq iga quem, ‘E atra tal koba quja endi tamo na gereiyo qaji di kongrontosiyqa bati qalub qa olo atra tal bei tamo na gereiyosai qaji di tigeltqai.” ⁵⁹Ariya nango anjam di dego quja osai. Nangi anjam laña laña maroqneq.

⁶⁰Onaqa atra tamo gate a nango anjam di qusiq a tigelosiq Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “Tamo nangi di anjam gargekoba ni qa mareqneq. Di ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁶¹Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai.

Deqa atra tamo gate a na olo nenemyej, “Ni Kristus e? Ni Qotei Goge Koba aqa Ijiri e? Ni e merbe.” ⁶²Onaqa Yesus na minjej, “Od. Agi e segi. Ni que. Bunuqna e Tamo Angro lañ qureq oqsij Qotei singila koba ti unu qaji aqa bañ woq di awesosiy olo lañbiq na boqnit nangi e nubqab.” ⁶³Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiq a tulañ minjin oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbran yosiq marej, “Aqa une agi a segi na babtqo iga quonum. Deqa kiyqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas? ⁶⁴Aqa misilin anjam agi nangi quonub. Deqa nangi kiersib marqab?” Onaqa nangi kalil mareb, “A bole une ti. Deqa qalib moi em.”

⁶⁵Nangi kalil degsib marnabqa nango ambleq dena tamo qudei nangi tigelosib Yesus miselyoqneq. Osib aqa namdamu gara na qosetosib bañ na qaloqnsib minjoqneq, “Ni Kristus amqa ni ubtsim mare, yai na ni lumqo?” Onaqa qaja tamo qudei nangi Yesus aqa areq bosib a ula ponjoqneq.

Pita a marej, “E Yesus qaliesai.”

⁶⁶⁻⁶⁷Ariya Pita a tal meq di awesosiq nam yoreqnaqa atra tamo gate aqa kangal uña bei a bosiq Pita unsiq koqyosiq minjej, “Ni dego Yesus Nasaret qaji aqa angro bei. Ni nami a dauryis laqnem.” ⁶⁸Onaqa Pita a tulañ saidosiq minjej, “Ni anjam merbonum di e qaliesai.” Degsi minjsiq tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqneq. ⁶⁹Sonaqa kangal uña dena olo Pita unsiq tamo nangi jojom di tigelesoqneq qaji nangi minjrej, “Tamo di a dego Yesus aqa angro bei.” ⁷⁰Onaqa Pita a olo tulañ saidej.

Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei Pita aqa areq di tigelesoqneq qaji nangi Pita koqyosib minjeb, “Ni Galili qaji tamo. Deqa iga qalieonum,

ni Yesus aqa angro bei.” ⁷¹Onaqa Pita a olo tulanj singila na saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bolesai. E bole maronum. E gisanjot Qotei na e lubem.” ⁷²A degsi marnaqa tuwe anjamej. Tuwe anjamonaka Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minjej qaji, “Tuwe anjamoiyeltosaisoqnmq na gisanjoqalubtsim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’” anjam deqa olo are qalsiqa poiyonaqa tulanj akamugetej.

Nangji Yesus osi gilsib Pailat aqa banq di ateb

15 ¹Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Juda gate kokba ti dal anjam qalie tamo nangji ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqaqqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nangji Yesus aqa banj tontetosib osi gilsib Pailat aqa banq di ateb. ²Onaqa Pailat na Yesus nenemyej, “Ni Juda nanjo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam agi ni na maronum di kere.” ³Onaqa atra tamo kokba nangji Yesus aqa anjam di qusib nangji minjin oqetnjrnaqa Yesus gisanjoqnsib aqa jejamuq di anjam gargekoba qametoqneb. ⁴Deqa Pailat na olo Yesus minjej, “Nangji anjam gargekoba ino jejamuq di qameleneqnub. Ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁵Onaqa Yesus a torej mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa Pailat a tulanj prugugetej.

Pailat a marej, “Ningi na Yesus osib namburbasq di qamiye.”

⁶Wausau gaigai Juda nanjo yori bati koba brantoqnmq Juda tamo qudei nangji tonto talq di soqnbqa Juda nangji na bei aqa nam maroqnbqa Pailat na uratoqnm giloqnqas. ⁷Ariya Juda tamo bei aqa nam Barabas a tonto talq di atnab soqnej. A nami tamo qudei joqsiqa Rom nangji ti qotsib tamo qudei numnab morenej. Deqa a ojsib tonto talq di waiyeb. ⁸Ariya bati di tamo ungasari nangji Pailat aqa areq gilsibqa a nanjo yori bati qa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo yqajqa minjeb. ⁹Minjnabqa Pailat na nenemnjrej, “E Juda tamo yai tonto talq dena uratsiy engwai? E nungo Mandor Koba Yesus uratsiy engwai e? Ningi na merbiye.” ¹⁰Pailat a na nangji degsi minjrej? Di kiyaga? A qalieej, atra tamo kokba nangji Yesus qa are tulanj minjin oqetnjrnaqa deqa ojsib Pailat aqa banq di ateb. ¹¹Onaqa atra tamo kokba nangji na tamo ungasari kalil nanjo areqalo tigeltetnjreb. Nangji na Pailat minjibqa a na Barabas uratsim enjrsimqa olo Yesus osim qalim moiqaqqa deqa nanjo areqalo tigeltetnjreb. Onaqa nangji na Pailat aqa areq gilsib minjeb, “Ni Barabas oqeq atsim ege. Yesus oqeq ataim.” ¹²Onaqa Pailat na olo minjrej, “Ningi na e Barabas engwajqa merbonum. Deqa e Yesus kieryqai? Agi ningi a qa mareqnub, ‘A Juda gago Mandor Koba.’ Deqa e a kieryqai?” ¹³Onaqa nangji kalil murqumyosib minjeb, “Ni na namburbasq di game.” ¹⁴Onaqa minjrej, “Kiyaga Yesus qalit moiqa? A une kie yqo deqa a namburbasq di qamqai?” Degsi minjrnaqa nangji olo tulanj koba murqumyoqnsib

wainyoqnsib minjoqneb, “Ni na Yesus namburbasq di qame.” ¹⁵ Onaqa Pailat a tamo ungasari nango are latetnrqa osiqa nango anjam di dauryosiq Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nangi enjrej. Enjrsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nango banq di atsiqa minjrej, “Ningi na Yesus osib bu toqon na kumbainyiye.” Degsi minjrnaqa nangi na Yesus osib bu toqon na kumbainyeb. Kumbainysib koboonaqa Pailat na olo minjrej, “Ningi na Yesus namburbasq di qamqajqa osib giliye.”

Qaja tamo nangi na Yesus misilinyosib gisan na a biniyeb

¹⁶⁻¹⁷ Degsi minjrnaqa nangi Yesus banq ojsib Rom nango tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nangi metnjrnab bosib koroeb. Koroosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nangi gaigai jigeqnuq deqaji bei osib Yesus jigeteb. Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor kokba nango gate tatal bul gereisib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. Yesus a segi qa Mandor Koba maroqnej deqa nangi na kumbra degyeb. ¹⁸ Osib Yesus misilinyosib gisan na biniyosib minjoqneb, “O Juda nango Mandor Koba, kaiye!” ¹⁹ Degsib Yesus minjoqnsib bu toqon na aqa gateq di qaloqnsib miselyoqnsib aqa areq di singa pulutoqnsib gisanjoqnsib binjoqneb. ²⁰ Nangi degsib Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara jugo qaji di olo jigetosib aqa qawarq di aqa segi namburbas atetosib a banq ojsib qamqajqa osi gileb.

Nangi Yesus osi gilsib namburbasq di qameb

²¹ A osi giloqnsibqa gamq dia tamo bei walwelosiq Jerusalem qureq aieqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena namburbas yaiyosib tamo di yonabqa a kamba qoboiyosiq Yesus gam na dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa ñam Saimon. A Sairini qure qaji. A Aleksander wo Rufus wo nango siqali.

²² Nangi Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Golgota di branteb. Nam di aqa damu, “Tamo gate tanu.” ²³ Di brantosib qaja tamo nangi na wain ya ti kial aqa ya isa koba de ti bulyosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej. ²⁴ Onaqa qaja tamo nangi na Yesus osib namburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib giltelenjeb. Giltelenjosib meniñ silali alañeb. Tamo yai aqa meniñ na buñnrqas a na gara oqas. Degsib marsib meniñ silali alañosib gara elenjeb.

²⁵ Senj bati 9 onaqa nobqolo nangi Yesus namburbasq di qameb. ²⁶ Qamsib nam sarqei bei osib quraq di anjam endegsib nengrenyeb, “Tamo endi a Juda nango Mandor Koba.” Degsib nengrenyosib nam sarqei di osib Yesus aqa namburbas mutu gogeq di qameb. Osib mareb, “Yesus aqa une agi a marqo, ‘E Juda nango Mandor Koba.’ A degsi marqo deqa anjam di agi namburbas mutu gogeq di qamonum.” ²⁷ Bati deqa bajin tamo aiyel dego namburbasq di gaintnjrsib ñumeb. Bei Yesus aqa banq woq di qameb. Bei Yesus aqa banq qonanj

di gameb. ²⁸ Nangi kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nami nengrenyeb qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib nengrenyeb, “Tamo ungasari nangi Kristus unsib marqab, ‘A dego une tamo. Deqa a une tamo ti gainesqab.”

²⁹ Ariya Yesus a namburbas goge di gainesonaqa tamo ungasari nangi aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilinyoqnsibqa gate gainyoqnsib minjoqneb, “Ni nami marem, ‘E atra tal koba kongrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni nami degsi marem. ³⁰ Ino anjam di boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim namburbas uratosim mandamq aie.” ³¹ Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti dego Yesus degsib misilinyoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo ungasari gargekoba aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. ³² A mareqnu, ‘E segi Kristus. E Israel nango Mandor Koba.’ Aqa anjam di boleamqa a na aqa segi jejamu aqaryaiyosim namburbas uratosim mandamq aiimqa iga unsim marqom, ‘Bole.’” Onaqa bajin tamo aiyel Yesus aqa areq di gaintnjreb qaji nangi dego Yesus degsib misilin anjam minjoqneb.

Yesus a moiej

³³ Ariya qanam jige sen bati 12 onaqa sawa kalil tulan ambruosi sonaq sonaq gilsiq sen bati 3 onaq bilaqtej. ³⁴ Onaqa Yesus a tulan koba lelenosiq marej, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei. O ijo Qotei. Ni kiyaqa e qoreibonum?” ³⁵ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nangi aqa anjam di qusib mareb, “Ningi quiye. A Elaija meteqnu.” ³⁶ Degsi marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara nengi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiq soruq di qosisiqa osi bosiq Yesus anaiyqajqa soqtosiq aqa medabuq di atej. Osiqa marej, “Iga mati tarijosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus namburbasq dena osim mandamq atqas kio?” ³⁷ Degsi marnaqa nangi tarijosi sonabqa Yesus a olo tulan koba lelenej. Osiqa mondor titosiq aqa nambile uratosiq moiej.

³⁸ Onaqa bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na branosiq aisiq poaiyelej. ³⁹ Yesus a degsi mondor titosiq moiej deqa qaja tamo nango gate koba Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a na unsiq marej, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Njiri.”

⁴⁰ Ariya Yesus a namburbasq di moinaqa ungasari qudei nangi isaq di tigelesosib Yesus koqyesoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems yala wo Joses wo nango ani. Unja bei Salome. ⁴¹ Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa ungasari nangi di a daurysib laqnsib kangalyoqneb. Bunuqna Yesus a Galili sawa uratosiq a na nangi qalub ungasari qudei ti joqsiqa nangi koba na Jerusalem belenej.

Josep a na Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁴² Ariya Juda nango yori bati brantqa laqnaqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej. ⁴³ Onaqa bilaqtonaqa tamo bei aqa nam Josep a

Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Juda nango gate bei. A Arimatea qure qaji. Aqa kumbra tulan boledamu. Deqa tamo ungasari kalil nangi a qa maroqneb, “A tamo bolequja.” A endegsi are qaloqnej, “Diño bati qa Qotei a bosim gago Mandor Koba sqas.” A degsi are qaloqnsiq diño bati brantqajqa deqa tarinqosiq soqnej. Ariya Josep a Pailat aqa talq gilsiq aqa areq di tigelej. A ulaosai. Osiqa Pailat nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” ⁴⁴Onaqa Pailat a tulan prugugetosiq marej, “Yesus a urur moiqa e?” Osiqa qaja tamo nango gate koba a metonaq bonaq nenemyej, “Yesus a bole moiqa e?” ⁴⁵Onaqa minnej, “Od, a moiqa.” Onaqa Pailat a anjam di qusiq Josep odyosiq minnej, “Di kere. Ni Yesus aqa jejamu am. Osim subq ate.” ⁴⁶Onaqa Josep a gilsiq gara qat awaiyosiq Yesus aqa jejamu namburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilej. Osi gilsiq sub bei nami menin miligiq di gereiyeb qaji dia atsiqa menin kobaquja belbeltosiq sub me getentej. ⁴⁷Josep na Yesus sub ateqnaqa Maria Makdala qure qaji nangi Maria bei agi Joses aqa ani wo bosib koqyesoqneb.

Yesus a olo subq na tigelej

16 ¹Ariya yori bati koboonaqa Maria Makdala qure qaji a na Maria Jems aqa ai na Salome na nangi qalub nam so aqa ya quleq tulan boledamu di awaiyeb. Nam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa awaiyeb. ²⁻³Osi nobqolo ambru nangi tigelosib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq giloqnsib gamq dia segi segi maroqneb, “Yai na menin kobaquja sub me getentejunu qaji di beltsim taqal atetgwas?” ⁴Degsi maroqnsib gilsib nam ateb menin kobaquja di waqosiq taqalq di sonaq uneb. Menin di tulan kobaquja. ⁵Onaqa nangi sub meq aisib angro wala bei ban woq di awesonaq unsib tulan ulaugeteb. Angro wala di aqa gara tulan qat.

⁶Onaqa angro wala na minjrej, “Ningi ulaaib. E qalie, ningi Yesus Nasaret qaji namburbasq di qameb qaji a qa nameqnub. A endi sosai. A subq na tigelqo. Ningi bosib sub miligi uniye. A nejoteb qaji lume agi unu. ⁷Ningi unsibqa olo puluosib aisib Yesus aqa angro qudei nangi Pita ombla na endegsib minjriye, ‘Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq ningi qa namoosiq Galili sawaq gilqo. Agi a nami ningi endegsi merngej, “E ningi qa namoosiy Galili sawaq gilqai.” Deqa ningi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.”

⁸Onaqa nangi qalub tulan ulaugetosib are toñtoñnrnaqa sub uratosib olo puluosib aieb. Aioqnsibqa gamq dia tamo ungasari nangi turoqnsib anjam bei minjrosaiogneb. Nangi laña aioqneb. Di kiyaya? Nangi tulan ulaugeteb deqa.

Maria Makdala qure qaji a Yesus unej

⁹Ariya yori bati koboonaqa nobqolo ambru Yesus a subq na tigelej. Tigelosiq mati Maria Makdala qure qaji aqaq di brantonaq unej. Maria

agi nami Yesus na mondor uge 7-pela nanġi aqaq dena winjretej qaji. ¹⁰⁻¹¹A Yesus unsiqa olo puluosi gilsiq Yesus aqa anġro qudei nami Yesus daurysib laqneb qaji nanġi are tulaŋ ugeinjrnaqa akameqnaqba itnjrsiqa minjrej, “E Yesus unonum. A ġambile unu.” Onaqa nanġi Maria aqa anjam di qunab ugeinjrej. Nanġi aqa anjam di poinjrosai.

Yesus aqa anġro aiyel nanġi gamq dia Yesus uneb

¹²Olo bati bei Yesus aqa anġro aiyel nanġi nañu gam bei daurysib gileqnaqba Yesus aqa jejamu bulyosiqa nanġoq di brantonaq uneb. ¹³Unsibqa nanġi olo puluosis aisib Yesus aqa anġro qudei nanġi minjreb, “Yesus aqa jejamu bulyosiq gagoq di brantqoqa iga unonum.” Degsi minjrnabqa nanġi dego qunab ugeinjrej. Nanġi anjam di poinjrosai.

Yesus a na aqa anġro nanġi wau enjrej

¹⁴Olo bati bei Yesus aqa anġro 11-pela nanġi tal miligiq di awoosib ingi uyeqnaqba Yesus a nanġoq di brantej. Yesus a nami subq na tigelonaqa tamo qudei nanġi na unsib nanġi sainjrnab qunab ugeinjrej. Nanġo areqalo geteŋnjresoqnej. Deqa Yesus a nanġoq di brantosiq nanġi ġirinġnjrej. ¹⁵Osiqa minjrej, “Ningi tigelosib sawa sawa kalil keretosib tamo unġasari kalil nanġi ijo anjam bole minjroqnsib laqniye. ¹⁶Tamo nanġi e qa nanġo areqalo siŋgilatosib yanso oqab qaji nanġi di Qotei na oqas. Ariya tamo nanġi e qa nanġo areqalo siŋgilatqasai qaji nanġi di Qotei na nanġo une qa peginjrsim awai uge enjrqas. ¹⁷Tamo nanġi e qa nanġo areqalo siŋgilatqab qaji nanġi maŋwa gargekoba endegsib yoqnaqab. Nanġi ijo ñam na mondor uge uge winjroqnaqab. Qotei na nanġo meŋ bulyetnjroqnimqa nanġi anjam bunuj maroqnaqab. ¹⁸Nanġi baŋ waiysib amal uge ojoqnaq dena moreŋqasai. Nanġi ya uge uge uyoqnaq dena dego moreŋqasai. Nanġi tamo ma ti nanġo gateq di baŋ atoqnaqba nanġi olo boleqnaqab.”

Yesus a laŋ qureq oqej

¹⁹Tamo Koba Yesus a na aqa anġro nanġi anjam degsi minjrnaqa Qotei na laŋ qureq osi oqnaqa aqa baŋ woq di awoej. ²⁰Onaqa aqa anġro nanġi jaraosib sawa sawa kalil keretosib Yesus aqa anjam bole minjre minjre laqneb. Laqnaqba Tamo Koba Yesus a nanġi koba na wauoqnsiqa maŋwa gargekoba yeqnaqa dena nanġo anjam siŋgilaoqnej.